

Katalog izložbe
Oružje iz zbirke Muzeja policije

Impresum

Nakladnik

Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske
Policajska akademija
Muzej policije

Za nakladnika

Želimir Radmilović

Lektorica

Kornelija Krklec Baloković

Korektorica

Slava Rosandić

Omot

Nikša Jelovčić, prof.

Fotografije

Dubravka Pavković Pogačar, Robert Povoljnjak

Kataloška obrada

Mladen Korade, Vojni muzej MORH-a

Autor postava izložbe

Željko Jamičić

Suradnici u pripremi izložbe

Ignac Branko Končić, Ivan Vagner, Davor Pulić – iz Puškarske radionice MUP-a RH
Sandra Jergović i Boris Sadilek – iz Muzeja policije

Info kiosk

Mladen Markobašić

Priprema i tisak

Služba za razvoj policijskog obrazovanja
i nakladničko-knjižničnu djelatnost

Naklada

100 primjeraka

ISBN 978-953-161-273-9

Katalog izložbe

Oružje iz zbirke Muzeja policije

Zagreb, travanj/svibanj 2013.

Sadržaj

Predgovor

Pištolji (prema zemlji proizvodnje)	9
Argentina	10
Austro-Ugarska.....	11
Austrija.....	13
Belgija.....	14
Čehoslovačka	17
Hrvatska	22
Italija	29
Jugoslavija.....	33
Njemačka.....	39
Sjedinjene Američke Države	51
Španjolska	53
Revolveri (prema zemlji proizvodnje)	55
Austrija.....	56
Belgija.....	57
Hrvatska	58
Italija	59
Sjedinjene Američke Države	60
Različiti proizvođači.....	63
Pješačko oružje (prema vrsti oružja)	67
Puške opetuše (repetirke).....	68
Polustrojne puške.....	74
Jurišne puške	76
Kratke strojnice.....	84
Puškostrojnice	93
Ručni bacač granata	100
Oružje proizvedeno u Hrvatskoj tijekom Domovinskog rata ...	101
Literatura	119

Predgovor

Kada god smo pripremali neku izložbu vrlo često smo u komentarima u knjizi dojmova pronalazili zapisano: „Izložba nam se sviđjala, ali nema oružja ...“

Dakle, ova izložba je naš odgovor onima koje zanima oružje i na njoj pokazujemo dio prikupljenih predmeta iz naše zbirke.

Dvojbe oko držanja (i prikupljanja) vatrenog oružja filozofske su naravi i mogu se podijeliti na dva podjednako vrijedna odgovora: da ili ne. Prva škola mišljenja – realistična – smatra da ljudi trebaju posjedovati oružje jer je čovjek svoj najbolji zaštitnik, a naoružani narod najbolja obrana od zločina.

Druga škola mišljenja – humanistička – smatra da je oružje samo po sebi zlo i da se čovjek može popraviti i zlo ukloniti sa zemlje.

Sljedbenici i jednog i drugog mišljenja, kako nas povijest uči, rado posežu za oružjem, samo ako se nađe dobar idejni razlog.

A nedavna povijest nas uči da se Hrvatska uspjela obraniti zahvaljujući odvažnosti i srčanosti svojih branitelja, ali i snagom oružja. Jer jedno se drugim nadopunjavalo.

Zbog toga kod nas ne postoje dvojbe oko pitanja prikupljati oružje ili ne, jer su policijski službenici osposobljeni za rukovanje oružjem i ono je dio njihovog svakodnevnog posla. S druge pak strane, oružje ima svoju tehničku i povijesnu vrijednost kao i svaki drugi proizvedeni predmet.

Naša zbirka oružja nije velika i u stalnom je nastajanju. Zbog toga je pretjerano očekivati da će se u njoj naći zaokružene cjeline proizvoda pojedinih proizvođača, ali raduje nas da smo uspjeli prikupiti većinu kratkih strojica i pištolja hrvatskih proizvođača nastalih početkom Domovinskoga rata. U zbirci prevladava vatreno oružje XX. stoljeća, a osim vojničkog oružja, pištolja i revolvera, u zbirci se nalazi i lovačko oružje, oružje za krivolov, skriveno oružje te minsko-eksplozivna sredstva. Neki primjerci oružja su, nažalost, nekompletni ili nisu u izvornome stanju. Najčešće im nedostaje nabojnik streljiva ili kao kod pištolja i revolvera – rukohvati nisu izvorni.

Najveći dio prikupljenog oružja dobili smo od Zapovjedništva specijalne policije i od Povjerenstva MUP-a za raspolaganje oružjem na čemu im se najtoplije zahvaljujemo. Isto tako ističemo plodonosnu suradnju s Odsjekom za oružje Policijske uprave zagrebačke kao i s pojedinim Općinskim sudovima zagrebačke županije.

Raspoloživ prostor je onaj koji je diktirao količinu izložbenog materijala tako da smo se odlučili prikazati samo vatreno oružje (duge i kratke cijevi i još ponešto). Izloženo oružje smo podijelili na vojničko oružje (puškostrojnice, kratke strojnice i puške), pištolje i revolvare. U svakoj cjelini smo istaknuli oružje proizvedeno u Hrvatskoj i tom smo oružju posvetili više prostora u opisnom dijelu. Zbog preglednosti pištolji i revolveri su raspoređeni po državama porijekla dok je vojničko oružje grupirano po vrstama.

Bit ćemo zahvalni za svaku dopunu ili ispravak pogrešnih podataka.

ZAHVALE

Nesebičnu pomoć pružio je gosp. Mladen Korade iz Vojnog muzeja MORH-a te ga smatramo pravim i stvarnim autorom obrade kataloških jedinica.

Također zahvaljujemo svim kolegama iz Službe za održavanje policijske tehnike, opreme i naoružanja MUP-a, a posebno gospodi Branku Končiću, Petru Vučetiću, Željku Vargi, Darku Puliću, Ivanu Vagneru, Nikoli Hrenu, Stjepanu Vuksanu i svim naučnicima iz Puškarske radionice MUP-a na stručnim savjetima te velikom interesu i zalaganju u pripremi izložaka za izložbu.

Stručnu pomoć u dijelu izložbe o vještačenju tragova oružja i savjetima oko postave krimscene pružili su nam kolege iz CFIV „Ivan Vučetić“ gosp. Damir Tomašek i gosp. Mario Mikulić.

U završnim poslovima pomoć su nam pružili nastavnici i pitomci Policijske škole „Josip Jović“, kolege iz Službe za stručno usavršavanje i specijalizaciju Policijske akademije, djelatnici Službe za uslužne poslove te kolegice i kolege iz Službe za odnose s javnošću MUP-a.

Svima najsrdačnije zahvaljujemo.

Željko Jamičić
ovlašten za obavljanje poslova
voditelja Muzeja policije

Izložba je financirana sredstvima Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport Grada Zagreba.

Pištolji

Pištolji su se kao posebno oružje razvili iz pušaka, a pojavili su se u Europi i Aziji krajem 15. stoljeća. Od pušaka su se razlikovali po kratkoći cijevi, manjoj težini i dometu, a bili su namijenjeni pripadnicima konjaništva.

Pištolji su ručno vatreno oružje i danas su gotovo isključivo poluautomatski. Značajka ove vrste vatrene oružja jest da se čahura ispaljenog naboja izbacuje iz oružja, a novi se naboj iz nabojnika/spremnika ubacuje u ležište kretanjem navlake oružja. Navlaka sama po sebi može biti i zatvarač. Katkad u sebi sadrži zatvarač kao poseban konstrukcijski dio, a pokreće se silom povratnog trzanja zatvarača i djelovanjem plinova nastalih sagorijevanjem baruta pri ispaljivanju naboja.

Pištolji su pretežno europsko oružje.

Najpoznatije tvorničke marke pištolja jesu: *Walther, Beretta, Mauser, Češka Zbrojovka, Tuluski oružani zavodi, FN Browning*, a u najnovije doba i hrvatski *HS*.

ARGENTINA

1. Pištolj FM HP M90, kal. 9x19 mm Luger, br. 355648

inv. br. 160

dimenzije

20.3x13.2x3.8 cm

Veliki vojni pištolj za 13 naboja kalibra 9 mm para posljednji je patent *Johna Mosesa Browninga*, kojega i danas drže ocem suvremenog vatrenog oružja. Konstruirao ga je prije smrti u prosincu 1926. godine. Riječ je o najpopularnijem vojnom pištolju svih vremena, čiji je mehanizam usavršen do najmanjih pojednosti. Svoju popularnost zadržao je do danas. Proizvodio se diljem svijeta, a ponajviše u Kini, Kanadi, Indoneziji i Argentini. Argentinska inačica na našim je prostorima od Domovinskog rata. Tvornica „*Fabrica Militar de Armas Portatiles Domingo Matheu*“ za vojsku je proizvela modele *Trofeo* i *Comando*, koji se razlikuju od izvornog *HP Mark 1* u ravnoj navlaci (zatvaraču) koji je na izvornom HP sužen s prednje strane.

Vrijeme proizvodnje

oko 1990. godine

Proizvođač

Fabrica Militar de Armas Portatiles „Domingo Matheu“, Rosario, Argentina

Kapacitet nabojnika

13 naboja

AUSTRO-UGARSKA**2. Signalni pištolj AZF, kal. 26 mm, br. 80527***inv. br. 1975*

dimenzije

36x18x32 cm

Brzo zapovjedno postupanje za napad ili povlačenje u ratnoj situaciji može biti od presudne važnosti. U takvim okolnostima je bitna primjena signalnog pištolja koji izbacuje svijetleće punjenje u boji. Četiri su boje za signaliziranje raketama - bijela, žuta, zelena i crvena. Svaki signalni metak može se u mraku prepoznati opipom. Ispupčene točkice, kao kod Louis Braillova pisma, korisniku omogućavaju da prepozna o kojoj se boji radi. Zbog dugačke cijevi pištolja raketa leti veoma visoko.

Vrijeme proizvodnje

Proizvođač

oko 1900. godine

AZF, Austro-Ugarska

3. Pištolj ROTH STEYR, M-1907, kal. 8 mm, br. 52357

inv. br. 877

dimenzije

23x15.9x3.4 cm

Zahvaljujući izvrsnosti dvojice vrsnih konstruktora Karela Krnke i Georga Rotha, Austro-Ugarska je 1907. godine proizvela prvi uspješan i funkcionalan pištolj kalibra 8 mm.

Iste godine pištolj je postao dio opreme u konjici austrougarske vojske i to je bilo prvi put da je velikokalibarski pištolj zamijenio revolver. Udarana igla virila je sa stražnje strane zatvarača, a kod pucanja izašla je još 6 mm. To je bilo traženo zbog sigurnosti pri uporabi kako ne bi došlo do slučajnog ispaljivanja. Pištolj su krasile još dvije posebnosti: bravljenje se obavljalo rotacijom cijevi za 90°, a punjenje oružja se obavljalo iz spremnika koji je bio integriran u rukohvatu, a punio se s pomoću šinskog okvira s gornje strane, takozvanog *clipa*, na kojem se nalazilo streljivo (slično kao kod puške M48/98 ili PAP M59/66), dakle, nije posjedovao nabojnik u današnjem smislu.

Za vrijeme kad se pojavio, ovaj je pištolj bio čudo tehnike. Tijekom pet godina napravljeno ih je devedesetak tisuća u austrijskim tvornicama *Steyr* i mađarskim tvornicama *Fegyvergyar*.

Vrijeme proizvodnje

1907. godina

Proizvođač

Österreichische Waffenfabriksgesellschaft Steyr,
Steyr, Fegyvergyar, Budimpešta, Austro-Ugarska

Kapacitet nabojnika

10 naboja

AUSTRIJA

4. Pištolj GLOCK 19, kal. 9 mm Luger, br. CPH873

inv. br. 157/1

dimenzije

18x12.4x2.9 cm

Konstruktor *Gaston Glock*, inače po struci plastičar, iskoristio je polimere za izradu rukohvata, a dijelove koji podliježu opterećenju prilikom ispaljivanja izradio je od čelika. Tako se 1980. godine pojavio pištolj koji je bio mješavina plastike i čelika. Pištolj teži tek 620 grama. Napunjen streljivom teži 870 grama, što je mnogo manje od svih suvremenih pištolja s aluminijskim rukohvatom. Unatoč 33 dijela od kojih je sastavljen, uključujući i tri sigurnosna dijela, pištolj je konstrukcijski veoma jednostavan.

Značajka svih Glockovih pištolja su tri sigurnosna sustava (od kojih je patentiran sustav „*Safe Action*“) koje nije potrebno ručno isključivati, već se tijekom pripreme za otvaranje paljbe automatski isključuju jedan po jedan i pritom svaki radi neovisno o onom drugom. U slučaju kvara jednog sigurnosnog sustava ostali neometano djeluju, što ove pištolje svrstava u izuzetno sigurno oružje pa i pri nošenju naboja u cijevi, istodobno „brzim“ za iznenadnu uporabu, što bi trebala biti značajka svakog službenog pištolja.

Plastični rukohvat ima 90 posto nosivosti čelika i izdržava temperaturu od 200 Celzijevih stupnjeva. Pištolj je prihvaćen u vojsci i u policiji. Iako je skup, popularnost mu ne splašnja i kupce nalazi diljem svijeta. Inače je proglašen pištoljem budućnosti.

Na pištolju se nalaze oznake MUP-a RH zbog ugovora o nabavci oružja za hrvatsku policiju.

Vrijeme proizvodnje

Proizvođač

Kapacitet nabojnika

devedesetih godina XX. stoljeća

Glock G.M.b.H, Deutsch Wagram, Austrija

15 naboja

BELGIJA

5. Pištolj CLEMENT, M-1907, kal. 6,35 mm, br. 2220

inv. br. 1980

dimenzije

11.7x8.7x2.2 cm

Pištolj je izravni nastavak na *model 1903* istog proizvođača, ali ga odlikuje posebnost u konstrukciji - povratna opruga nalazi se iznad cijevi, a obloga u kojoj se nalazi nepomična je. Na stražnjoj strani učvršćena je jednim vijkom, a zatvarač se sâm za sebe kreće između obloge i rukohvata. Zbog malih dimenzija upotrebljavao se kao obrambeno oružje koje se neometano nosilo bez korica.

Ovaj se pištolj proizvodio u kalibrima 6.35 i 7.65 mm.

Vrijeme proizvodnje

1907. godina

Proizvođač

Clement, Liege, Belgija

Kapacitet nabojnika

6 naboja

6. Pištolj Fabrique Nationale, Model 1910, kal. 7.65 mm, br. 566410

inv. br. 149

dimenzije

15.3x10x2.8 cm

Ovaj *Browningov* model uspjela je konstrukcija dobrog oružja. Povratna opruga obloge spiralna je i obuhvaća cijev s vanjske strane čime se dobilo na smanjenju pištolja. Nije bio velikih dimenzija, težio je samo 580 grama, a imao je automatsku kočnicu na rukohvatu. Punio se sa šest ili sedam metaka ovisno o uporabljenom kalibru. Pištolj je proizveden u dva kalibra 7.65 mm i 9 mm kratki. U povijest je ušao kao oružje kojim je izvršen atentat na austrougarskog prestolonasljednika i nadvojvodu Franju Ferdinanda i njegovu suprugu Sofiju 28. lipnja 1914. godine u Sarajevu, što je poslužilo kao povod za izbijanje Prvog svjetskog rata.

Vrijeme proizvodnje

1910.–1983. godine

Proizvođač

Fabrique Nationale, Herstal, Belgija

Kapacitet nabojnika

7 naboja

7. Pištolj Farique Nationale, Model 10/22, kal. 9x17 mm K, br. 231159

inv. br. 148

dimenzije

17.8x11.8x2.5 cm

Pištolj je uvećana inačica modela iz 1910. godine. Cijev i rukohvat produljeni su jer je kapacitet nabojnika uvećan za jedan naboj. Za razliku od *modela 1910*, kod kojeg je navlaka s prednje strane zatvorena čepom oblika diska, kod ovog pištolja na navlaku je „bajonet“ priključkom dodan nastavak cilindričnog oblika koji u potpunosti obuhvaća cijev i zatvara navlaku, čime se izbjeglo produljivanje navlake.

U doba Kraljevine Jugoslavije pištolj je bio službeno oružje za vojsku i policiju. Na oblozi s desne strane pištolja nalazi se ćirilični natpis „*vojno državni ili oficirski pištolj*“, dok se isti latinični natpis nalazio na pištoljima namijenjenim policiji grada Zagreba, Splita i Dubrovnika. Hrvatski Sekretarijat unutrašnjih poslova koristio ga je u velikom broju tako da je i danas toga oružja ostalo u velikim količinama.

Osim Kraljevine Jugoslavije, ovaj pištolj su koristile Belgija, Francuska, Grčka, Nizozemska i Turska, ali i njemačka *Luftwaffe* tijekom II. svjetskog rata u kojoj se vodio pod nazivom *Pistole 626(b)*.

Proizvodio se u kalibrima 9 mm kratki i 7.65 mm.

Vrijeme proizvodnje

1922.–1939. godine

Proizvođač

Fabrique National, Herstal, Belgija

Kapacitet nabojnika

8 naboja

ČEHOSLOVAČKA

8. Pištolj ČESKÁ ZBROJOVKA, M 24, kal. 9x17 mm K , br. 188372

inv. br. 1925

dimenzije

16x13x3 cm

Zbog postavljenih ograničenja u razvitku i proizvodnji svih vrsta naoružanja nakon I. svjetskog rata iz Njemačke odlaze mnogi konstruktori. Među njima je bio i poznati *Josef Nickl* kojemu je novi poslodavac postala novoutemeljena tvrtka Česká Zbrojovka. Sa sobom donosi projekt pištolja u izvornom kalibru 9x17mm Nickl, koji radi na načelu kratkog trzanja cijevi i zatvarača, a bravi rotacijom cijevi. Sličnosti s prijašnjim projektima tvrtke Mauser nisu slučajne pa tako novi pištolj ima gotovo isti mehanizam za opaljivanje kao i Mauser model 10/14. Temeljni model Vz. 20 (češki *vzor* - model) u kratkom roku prolazi transformaciju uz male izmjene i postaje Vz. 22. Ali te izmjene nisu zadovoljile vojno povjerenstvo koje je postavilo uvjete za novi službeni pištolj.

U daljnji rad uključuju se velikani oružarstva *Alois Tomiška* i *František Miška*. Kao rezultat njihovih napora u kolovozu 1925. godine nastaje pištolj koji je vojno povjerenstvo službeno označilo Vz. 24. Za razliku od prethodnog modela izmijenjen je kalibar u popularniji i rasprostranjeniji 9x17 mm kratki Browning. Bradavice za bravljenje na cijevi postavljene su simetrično, ugrađeni su diskonektori za onemogućavanje opaljivanja ako zatvarač i cijev nisu pozitivno zabravljani i kočnica koja onemogućava opaljivanje ako nabojnik nije u pištolju. Prva serija od 20 tisuća komada za češku je vojsku dostavljena u lipnju 1926. godine, a posljednja serija od 170 tisuća komada dostavljena je 1938. godine. Komercijalna prodaja i izvoz nisu postigli veće rezultate pa ukupna proizvodnja doseže brojku ne veću od 190 tisuća komada.

Vrijeme proizvodnje

1926.–1938. godine

ORUŽJE IZ ZBIRKE MUZEJA POLICIJE

Proizvođač	Česká Zbrojovka, Brno, Čehoslovačka
Kapacitet nabojnika	8 naboja
9. Pištolj ČESKÁ ZBROJOVKA, M 38, kal. 9 mm K, br. 288696	
<i>inv. br. 1965</i>	
dimenzije	20x14x3 cm

Na zahtjev češke vojske za novim pištoljem u kalibru 9x17 mm kratki, koji je u oružanim snagama i policiji trebao zamijeniti Vz 24 (M 24), nastao je pištolj M39. Ako se uzme u obzir da kalibar 9x17 mm kratki spada u kategoriju slabijih naboja, ovo je bio prevelik i pretežak pištolj s obzirom na to da radi na načelu trzanja slobodnog zatvarača. Pištolj puca samo dvostrukim djelovanjem. Kokot se teško zapinje pa postoji opasnost od slučajnog ispaljivanja ako je metak u cijevi. Povlačenjem okidača diže se udarač koji ispaljuje streljivo. Cijev je pričvršćena za prednju obujmicu i diže se kad se može izvaditi zatvarač.

U manjim količinama koristila ga je i njemačka vojska pod imenom „*Pistolemodell 39 t*“.

Vrijeme proizvodnje	1939. godina
Proizvođač	Česká Zbrojovka, Brno, Čehoslovačka
Kapacitet nabojnika	8 naboja

10. Pištolj ČESKÁ ZBROJOVKA, Vzor 50, kal. 7.65x17 mm, br. D65065

inv. br. 989

dimenzije

17x12x3.3 cm

Česká Zbrojovka pedesetih godina prošlog stoljeća proizvela je jedan zanimljiv tip oružja dvostrukog sustava djelovanja (*double action*). Pokušaj kopiranja Walterovog pištolja istog kalibra nije u potpunosti uspio, ali je cijenom, izgledom i preciznošću osvojio europsko tržište. Većom količinom tih pištolja opremila se i hrvatska policija, a izvjesna količina bila je dostupna i građanstvu. Lošija strana ovog pištolja bilo je njegovo streljivo koje je imalo slab učinak jer je do ozbiljnijeg ozljeđivanja dolazilo tek pri pogađanju u neki od vitalnih organa.

Vrijeme proizvodnje

1950. godina

Proizvođač

Česká Zbrojovka, Brno, Čehoslovačka

Kapacitet nabojnika

8 naboja

11. Pištolj ČESKÁ ZBROJOVKA, M 75, kal. 9x19 mm Luger, br. C7799

inv. br. 158

dimenzije

21x14x3.5 cm

Izuzetno uspješna konstrukcija pištolja inspirirana već uspješnim *Browningovim modelom HP – 35*.

Dizajn braće Koucky, koji su u konstrukcijskom smislu, primijenili nekoliko odličnih rješenja već viđenih na nekim drugim modelima, postao je jedan od najpoznatijih službenih pištolja u svijetu. Zanimljivo je da u to doba Čehoslovačka nije imala usvojen kalibar 9 mm Luger u službenoj uporabi te je u osnovi model bio namijenjen isključivo izvozu.

Riječ je o suvremenom oružju velikog kapaciteta nabojnika, vrhunske ergonomije te odličnog okidanja, pouzdan i precizan. Pištolj M75 izrađen je od čelika, s masom od 1000 grama, ali zahvaljujući izuzetnoj izbalansiranosti i ergonomskom obliku te kutu rukohvata, stječe se dojam da se u ruci drži oružje manje mase. ČZ M–75 usavršen je u mnogim pojedinostima, posebice u estetskom smislu. Pištolj odlično leži u ruci, a kut odskoka je manji nego kod drugih modela devetomilimetarskih pištolja. Precizan je osobito kod brzog izvlačenja i brzog pucanja.

Ukupni dojam kvare plastične obloge rukohvata jer se ne sljubljuju uz šaku vlažnu od znoja ili kiše.

Vrijeme proizvodnje

1970.–1980. godine

Proizvođač

Česká Zbrojovka, Uherský Brod, Čehoslovačka

Kapacitet nabojnika

15 naboja

12. Pištolj ČESKÁ ZBROJOVKA, M 75B, kal. 9x19 mm Luger, br. 7015H

inv. br. 162

dimenzije

20.8x14x3.8 cm

Model M 75B (oznaka B od engl. *block*, označava blokadu udarne igle) osim klasične ručne kočnice, ima ugrađenu i kočnicu udarne igle, koja se deaktivira kad je okidač povučen do kraja, omogućavajući tako udarnoj igli da aktivira inicijalnu kapislu.

Pištolj se proizvodio i u kalibru .40S&W

Hrvatska ga je uvezla već u drugoj polovini 1990. godine za potrebe pričuvnih postrojbi MUP-a po izuzetno pogodnoj cijeni (isporučeno pet tisuća komada), a po svojoj kakvoći ti pištolji mogli su se usporediti s bilo kojim modelima zapadne proizvodnje. Riječ je o najčešće kopiranom modelu u svijetu.

U Hrvatskoj je njegova probna serija počela u tvrtki privatnog poduzetnika Vugreka iz Golubovca, no ubrzo je prekinuta iz nepoznatih razloga.

Vrijeme proizvodnje

1980.–1985. godine

Proizvođač

Česká Zbrojovka, Uhersky Brod, Čehoslovačka

Kapacitet nabojnika

15 naboja

HRVATSKA

PHP (skraćeno Prvi hrvatski pištolj) je pištolj koji je nastao 1991. godine u Hrvatskoj početkom Domovinskog rata u skromnom pogonu u Ozlju u vlasništvu Marka Vukovića i Ivana Žapčića. Tvrtka je s vremenom mijenjala ime (IMP, IM METAL) i danas se zove HS PRODUKT. U početku se proizvodnja temeljila na potrebama hrvatske vojske i policije. Dizajnom pištolj je mješavina između *Berette 92* i *Walthera P38* iako ni jedan dio nije zamjenski.

Pištolj je postupno poboljšavao svoje značajke, od načina izradbe glodanjem iz komada čelika do tehnike lijevanja mikroljevom pa do skraćivanja cijevi s početnih 165 mm, preko srednjih 127 mm do 103 mm koliko su imali pištolji iz posljednjih serija.

Iako je od početka bilo jasno kako je riječ o pištolju upitne izvrsnosti, svi su ga htjeli imati jer je bilo prvo oružje koje je proizvela Republika Hrvatska svojim kapacitetima. Ubrzo je zamijenjen kvalitetnijim i suvremenijim pištoljem HS 95.

Danas *PHP* spada u kategoriju kolekcionarskog oružja, a proizvodio se do 1994. godine. Ostatak će zapamćen kao *prvi hrvatski pištolj*.

13. Pištolj IMP, PHP MV, kal. 9x19 mm Luger, br. 02152

inv. br. 1927

dimenzije

26x13x3.5 cm

Duža cijev kod ovog pištolja bila je potrebna kako bi se postigla što veća početna brzina zrna. Zabavljivanje zatvarača je riješeno načelom pokretnog (padajućeg) bloka, slično, iako manje učinkovito, nego kod njemačkog pištolja P38.

Vrijeme proizvodnje	1990.–1994. godine
Proizvođač	IMP, Ozalj
Kapacitet nabojnika	15 naboja
Dužina cijevi	165 mm
Dužina pištolja	60 mm
Masa praznog oružja	1010 gr
Početna brzina zrna	389 m/s

14. Pištolj IMP, PHP MV, kal. 9x19mm Luger, br. 03240

inv. br. 2101

dimenzije

21.8x13x3.5 cm

Vrijeme proizvodnje	1990.–1994. godine
Proizvođač	IMP, Ozalj
Kapacitet nabojnika	15 naboja
Dužina cijevi	127 mm
Dužina pištolja	218 mm
Masa praznog oružja	1000 gr
Početna brzina zrna	375 m/s

15. Pištolj IM METAL, PHP MV COMPACT, kal. 9x19 mm Luger, br. 06747
inv. br. 1977
dimenzije 19.5x13x3.5 cm

Vrijeme proizvodnje	1990.–1994. godine
Proizvođač	IMP, Ozalj
Kapacitet nabojnika	15 nabojna
Dužina cijevi	103 mm
Dužina pištolja	195 mm
Masa praznog oružja	1155 gr
Početna brzina zrna	342 m/s

16. Pištolj IM METAL, HS 95, kal. 9x19 mm Luger, br. 99936

inv. br. 159

dimenzije

18x14x4 cm

HS 95 je, kao i njegov prethodnik PHP, napravljen u kalibru 9x19 mm *PARA*, najraširenijem vojno-polijskom kalibru. Iako je konstrukcijski potpuno drukčiji od PHP-a, HS 95 zadržao je sve potrebne odlike koje suvremeni vojno-polijski pištolj mora imati. Pri dizajniranju HS 95 konstruktori su odustali od Waltherova sustava bravljenja s pomoću padajućeg bloka, a koji je bio osnova PHP-a, okrenuvši se manje složenom i ekonomičnijem Browningovu sustavu bravljenja, dok su cijelu liniju usmjerili k prepoznatljivoj i dobro tržišno prihvaćenoj liniji *SigSauerovih* pištolja serije P 220.

Pištolj je pouzdan i radi bez zastoja sa svim laboracijama (punjenjima) metka kalibra 9x19 mm Luger bez obzira na marku proizvođača.

Konstrukcija pištolja HS 95 oslanjala se na pouzdanu, ali staru SigSauerovu konstrukciju iz šezdesetih godina prošlog stoljeća. Nakon opsežnih ispitivanja HS 95 je usvojen u naoružanje MORH-a te nekoliko hrvatskih zaštitarskih tvrtki, a u neznatnim količinama prodan je i u inozemstvu.

Vrijeme proizvodnje	1995.–1999. godine
Proizvođač	IM METAL, Ozalj
Kapacitet nabojnika	15 nabojaja
Dužina cijevi	102 mm
Dužina pištolja	180 mm
Masa praznog oružja	1032 g
Početna brzina zrna	350 m/s

17. Pištolj HS PRODUKT, HS 2000, kal. 9x19 mm Luger, br. 49645

inv. br. 150/1

dimenzije

17.5x14x2.8 cm

Ova „hrvatska senzacija“, kako su tada pištolju HS-2000 voljeli tepati američki stručni novinari i recenzenti, prošla je mukotrpan, ali uspješan put. Od jednog anonimnog pištolja do oružja koje je osvojilo nekoliko prestižnih titula „*Handgun of the Year*“ (oružje godine) po izboru američke NRA-a (*National Rifle Association*) i prodanih više od milijun komada samo na američkom tržištu. HS-2000 privukao je pozornost stručnjaka od začetka jer su u njemu prepoznali potencijal dostojan najboljih pištolja tada dostupnih na tržištu.

Novim pištoljem tvornica napušta tradicionalne konstrukcije oružja s kokotom u korist konstrukcija koje opaljuju s pomoću udarača. Prvi put u povijesti hrvatske proizvodnje oružja uporabljen je polimer da bi se dodatno ojačala i olakšala konstrukcija novoga pištolja.

HS-2000 suvremen je pištolj velikog kapaciteta spremnika te specifičnog jednodjelovnog djelovanja otonca. Pripada kategoriji tzv. *Load and forget* (napuni i zaboravi) pištolja. To znači da je jednostavan za rukovanje i opremljen svim sigurnosnim elementima, a za ispaljivanje nije potrebno otkočiti kočnicu kao na pištoljima klasičnih konstrukcija, već samo povući okidač. Temeljna inačica pištolja HS 2000 nije imala čelični blok klizača zatvarača u rami već su tomu služile integrirane plastične šine na rukohvatu, a nije bilo pokazivača napunjenosti ležišta metka i kočnice obarača (*safe action*). Sa svakom serijom pištolja slijedile su dorade i izmjene čime je ovaj model doveden do savršenstva.

HS-2000 posjeduje tri međusobne neovisne kočnice: automatsku kočnicu na hrptu rukohvata (kao na glasovitom Coltovu pištolju M 1911), pasivnu blokadu udarne igle i predokidač mehanizma okidanja kao svojevrsnu kočnicu samog okidača. Temeljna ideja konstruktora bila je osloboditi pištolj suvišnih poluga te maksimalno pojednostaviti rukovanje njime tako da posjeduje samo jednu polugu za rastavljanje i malenu tzv. *slider release* polugu koja služi za zaustavljanje i otpuštanje navlake iz stražnjeg položaja u prednji položaj.

HS-2000 posjeduje pokazivač metka u cijevi i pokazivač napetosti udarne igle tako da strijelac u svakom trenutku vizualnim pregledom može utvrditi nalazi li se metak u cijevi i je li igla u napetom ili opuštenom položaju. Ovu odliku osobito cijene policajci jer se sprječavaju neželjena ispaljivanja. HS-2000 početno se izrađivao u tri kalibra i to 9 mm *PARA*, .40 *Smith & Wesson* i .357 *SIG*, dok su naknadnim razvojem modela uvedena još dva kalibra i to .45 *ACP* i .45 *GAP*. Uvođenje novih kalibara i više različitih novih modela nametnulo je potrebu za novom klasifikacijom jer se pištolj HS-2000 na američkom tržištu prodavao pod imenom *XD* (engl. kratica za *eXtremeDuty*). Nova klasifikacija trebala je pomoći boljem razumijevanju i identifikaciji modela te lakšoj orijentaciji kupaca u kupovini oružja. S obzirom na to da se u SAD-u pištolj HS-2000 prodavao pod oznakom *XD*, za to se tržište osnovnoj oznaci *XD* počela dodavati brojana oznaka koja je označavala kalibar pa se tako pištolj kalibra 9 mm *PARA* prodavao pod imenom *XD-9*, onaj u kalibru .40 *Smith & Wesson* pod imenom *XD-40* itd. Isto načelo primijenjeno je i za tržišta izvan SAD-a, gdje se pištolj ne prodaje pod oznakom *XD*, već pod oznakom *HS* s pridodanim numeričkim oznakama kalibra te je tako pištolj kalibra 9 mm *PARA* označen kao *HS-9* i tako dalje.

Pištolji *HS/XD* konstrukcije prolazili su razvojni put, a konačni je proizvod upravo pištolj *XDM*, najnoviji i najbolji u širokoj paleti ponude karlovačkog *HS Produkt*.

Vrijeme proizvodnje	1998. godina
Proizvođač	<i>HS Produkt</i> , Karlovac
Nabojnik	15 naboja
Dužina cijevi	102 mm
Dužina pištolja	180 mm
Masa praznog oružja	693 g
Početna brzina zrna	350 m/s

ITALIJA

18. Pištolj BERETTA, Mo 15/19, kal. 7.65x17 mm, br. 242623

inv. br. 1926

dimenzije

15.5x12x2.5 cm

Obitelj *Beretta* već od 16. stoljeća drži u svom vlasništvu ovu, i danas jednu od najuglednijih tvornica oružja. Davne 1680. godine *Pietro Beretta* registrirao je kovačnicu i ljevaonicu cijevi na obiteljsko prezime, a tvrtka se održala do današnjih dana.

Modificirani pištolj iz 1915. godine ostaje jedini model pištolja u kalibru 7.65 mm koji se zadržao kao službeno oružje u talijanskoj vojsci sve do 1931. godine. Lako ga je prepoznati jer su na metalne pločice rukohvata utisnuta slova PB.

Vrijeme proizvodnje

1915.–1922. godine

Proizvođač

Pietro Beretta, Gardone Valtrompia, Italija

Kapacitet nabojnika

8 naboja

19. Pištolj BERETTA 1919 mod 1920, kal. 6.35 mm, br. 169160

inv. br. 1979

dimenzije

11.4x8.9x2.5 cm

Prvi automatski pištolj tvornica Beretta proizvela je davne 1915. godine u kalibru 7.65 mm i 9 mm za potrebe vojske i policije.

Popularnost *Browingova* naboja kalibra 6.35 mm navela je konstruktora *Beretta* da na tržište izbací pištolj malih dimenzija koji je po mehanizmu identičan velikoj izvedbi, s time što je manja izvedba imala automatsku kočnicu na rukohvatu koja se aktivira samo u slučaju kad se pištolj drži u ruci. Ako je metak u ležištu cijevi, a pištolj ispadne iz ruke, ne može doći do ispaljivanja.

Simpatičan pištolj malih dimenzija i pouzdanog mehanizma uživao je popularnost kod običnih ljudi koji su ga nosili zbog osobne sigurnosti.

Vrijeme proizvodnje

1920.–1926. godine

Proizvođač

Beretta, Gardone Valtrompia, Italija

Kapacitet nabojnika

7 naboja

20. Pištolj **BERETTA, M 34**, kal. 9x17 mm K, br. 620165

inv. br. 164

dimenzije

15x11x3 cm

Izvanredan, veoma kompaktan pištolj, odlične završne obrade i izvrsnog materijala. Odlikuje se po crvenkastoj boji navlake poslije bruniranja. Pločice rukohvata su plastične i ojačane limom. Dno okvira ima produžetak za mali prst pa bez obzira na to što nije velik, ovaj pištolj lijepo stoji u ruci. Jednostavnog je mehanizma pa se rijetko kvari. Koristila ga je vojska i policija. Ovo je primjerak za kopnenu vojsku.

Vrijeme proizvodnje

1937. godina

Proizvođač

Pietro Beretta, Gardone Valtrompia, Italija

Kapacitet nabojnika

7 naboja

21. Pištolj BERETTA, M 70, kal. 7.65 mm, br. 141929

inv. br. 166

dimenzije

22x14x4.5 cm

Najpoznatija talijanska tvornica oružja uvijek je išla ukorak sa svijetom. Bez obzira na dobre stare modele konstruira se i novo oružje. Korak dalje u osuvremenjivanju pištolja jest model 70. Za razliku od provjerenog, dobrog mehanizma na modelu 34, na ovom je modelu rekonstruiran mehanizam i osuvremenjen dizajn. Lijepog je izgleda, a i ležanje u ruci je savršeno. Cijev se uglavljuje u okvir dužim kanalom, što utječe na bolju preciznost nego kod starijih primjeraka. Drške obuhvaćaju okvir, a dodatak na nabojnik za mali prst čini ovo oružje stvarno udobnim za držanje.

Proizvedeno je dosta različitih inačica i komercijalnih naziva pištolja serije 70. Razlike su uglavnom bile u kalibru (.22LR, 7,65 mm, 9 mm kratki) i katkad u materijalu od kojeg se izrađivao rukohvat.

Vrijeme proizvodnje

1968.–1977. godine

Proizvođač

Pietro Beretta, Gardone Valtrompia, Italija

Kapacitet nabojnika

8 naboja

JUGOSLAVIJA

22. Signalni pištolj CRVENA ZASTAVA, M 57, kal. 26 mm, br. D35576

inv. br. 156

dimenzije

24x15x3.5 cm

Godine 1957. počela je standardizacija naoružanja u svim republikama bivše Jugoslavije. Dotad su se u vojsci, ali i policiji, koristila oružja zemalja od kojih se ono kupovalo. Signalnih pištolja bilo je različitih vrsta i različitih modela. Novi model M-57 počeo je istiskivati ostale modele. Prema svojoj konstrukciji bio je veoma jednostavan i pouzdan, izrađen tehnikom prešanja čeličnih limova. Signalni pištolj važan je u sustavu izdavanja zapovijedi pogotovo u noćnim uvjetima. Komanda za napad, za mirovanje ili povlačenje signalizirala se ispaljivanjem metka u boji - zelenoj crvenoj, žutoj i bijeloj. Kako se ne bi otkrio položaj, boja se mogla odabrati opipom. Na poklopcu s prednje strane metka bile su izbočine 0, 1, 2, i 3 slično Louis Brailleovom pismu za slijepe.

Vrijeme proizvodnje

1957. godina

Proizvođač

Zavodi Crvena zastava, Kragujevac, FNRJ

23. Pištolj CRVENA ZASTAVA, M 57, kal. 7.62x25 mm TT; br. G77292

inv. br. 1929

dimenzije

19.5x14.5x3 cm

Kragujevačka Tvornica oružja Crvena zastava (Srbija) modificirala je poznati sovjetski poluatomatski pištolj Tokarev. Izvršene su neke preinake na oružju i počeo se proizvoditi model M-57. Drška je produljena za jedan naboj, sjedinjena je povratna opruga i povećano je dugme osigurača spremnika i zarez na oblozi te je dodana kočnica koja koči okidač kad je nabojnik izvađen, a udarna igla je dobila oprugu. Izvorni model TT-33 pretvoren je tako u veoma pouzdan pištolj koji je rabila vojska i policija bivše Jugoslavije. Zbog izuzetno dugačke udarne igle, ovaj se pištolj ne preporuča nositi s metkom u cijevi (ležištu) jer pri padu na udarač može doći do ispaljivanja, čak i kad je udarač u spuštenom položaju, što je zbog izrazito probojnog naboja osobito opasno. Ništa bolje nije niti kad se udarač ostavi na „prvom zubu“ ili potpuno napet.

Vrijeme proizvodnje

1957.–1991. godine

Proizvođač

Zavodi Crvena zastava, Kragujevac, SFRJ

Kapacitet nabojnika

9 naboja

24. Pištolj CRVENA ZASTAVA, M 70, kal. 7.65x17 mm, br. D 240836*inv. br. 163*

dimenzije

16.5x11.7x3.1 cm

Sredinom šezdesetih godina prošlog stoljeća kragujevačka Tvornica oružja Crvena zastava napravila je jednu konstrukciju manjeg kalibra 7.65x17 mm i 9x17 mm kratki na osnovi pištolja M 57. Pištolj je u početku nosio oznaku M67 i bio je zapravo skraćeni M57 kojem je uklonjeno bravljenje cijevi. Spremnik je izmijenjen, a time i rama pištolja pa je dobio i novu oznaku – M 70. Pištolj je postao službeno oružje vojske i policije iako se na tržištu prodavao i kao oružje za samoobranu. Bez obzira što su dimenzije bile manje nego kod modela M57, pištolj je djelovao robusno - nedostajao je oslonac za mali prst, a i završna obrada nije bila na razini pištolja iste klase.

Vrijeme proizvodnje

1970.–1990. godine

Proizvođač

Zavodi Crvena zastava, Kragujevac, SFRJ

Kapacitet nabojnika

7 naboja

25. Pištolj CRVENA ZASTAVA, M 70A, kal. 9x19 mm Luger, br. C 2395

inv. br. 152

dimenzije

19.5x14x3 cm

Zbog izlaska na zapadno tržište, kragujevačka Crvena zastava mijenja kalibar svog pištolja M 57 na 9x19 mm Luger te na navlaku montira kočnicu Waltherovog tipa. Tako izmijenjeni pištolj biva označen kao M 70A.

Vrijeme proizvodnje

1970.–1990. godine

Proizvođač

Zavodi Crvena zastava, Kragujevac, SFRJ

Kapacitet nabojnika

9 nabojna

26. **Automatski pištolj CRVENA ZASTAVA M 84 „Škorpion“,
kal. 7.65x17 mm, br. 17115**

inv. br. 153

dimenzije

52x17x4 cm

Osamdesetih godina prošlog stoljeća jugoslavenska vojna industrija dobila je pravo na proizvodnju izvornog čehoslovačkog proizvoda. Zbog velikog broja prešanih elemenata, pištolj je bio relativno jednostavan i jeftin za izradbu. Izmjenama u konstrukciji mehanizma za usporenje brzine ispaljivanja metaka kadenca smanjena je na prihvatljivih 730-850 metaka u minuti, odnosno praktičnu brzinu gađanja od 100 metaka/min., a na cijev se mogao montirati prigušivač. Visoko kvalitetna obrada cijevi i zaštita oružja od korozije činili su ga otpornim na kemijska i mehanička oštećenja.

Zbog svoje kompaktnosti, malih dimenzija i velike vatrene moći bilo je korisno oružje posadama oklopnih vozila.

Vrijeme proizvodnje

1985. godina

Proizvođač

Zavodi Crvena zastava, Kragujevac, SFRJ

Kapacitet nabojnika

10 ili 20 naboja

27. Pištolj CRVENA ZASTAVA, M 88A, kal. 9x19 mm Luger, br. 38070

inv. br. 165

dimenzije

17.5x13.5x3.2 cm

Kako je pištolj M 70A oružje tog tipa u punoj veličini i predstavnik je klasičnih vojno-policijskih pištolja, u Crvenoj zastavi su došli na ideju da isti pištolj skrate i dobiju pištolj pogodan za obranu i prikriveno nošenje. Prvotna inačica - bez kočnice, nosila je oznaku M88, a kasnija s kočnicom na lijevoj strani pištolja dobiva oznaku M 8A

Vrijeme proizvodnje

1988.–1991. godine

Proizvođač

Zavodi Crvena zastava, Kragujevac, SFRJ

Kapacitet nabojnika

8 nabojja

NJEMAČKA

Mauser

28. Pištolj MAUSER, C 96, kal. 7,63 Mauser, br. 395077

inv. br. 1976

dimenzije

28.3x17x3 cm

Pod nazivom C 96 patentiran je jedan od prvih uspješnih pištolja konstruktora *Paula Mausera*. Veoma kvalitetno i precizno oružje osvojilo je svijet. Dodatak drvene futrole, koja je služila kao kundak, učinilo je ovo oružje pravim čudom tehnike onog doba.

Kalibar metka bio je 7.63 mm Borchardtov koji je imao jače punjenje. Kasnije se počeo proizvoditi u kalibru 9 mm *Para* kao i inačice s regulatorom paljbe te je mogao djelovati i automatskom paljbom. Nabojnik je primao 6, 10 i 20 naboja, a stražnji ciljnik bio je na deset polja koja idu do tisuću metara.

Policijski modeli imali su skraćenu cijev.

Prva primjena u ratnim uvjetima pištolja C96 dogodila se tijekom Burskog rata (1899.–1902.) kojom prigodom su obje sukobljene strane koristile Mauserove pištolje. Među britanskim časnicima bio je veoma popularan mladi poručnik kraljevskih kopljanika Winston Churchill, koji je pisao prijateljima da bi „ostavio glavu ispred Omdurmana među srčanim ratnicima plemena Fazi-vazi u Sudanu da mu nije bilo vjernog i pouzdanog mausera komu duguje život“.

Vrijeme proizvodnje

1895.–1932. godine

Proizvođač

Mauserwerke A.G., Oberndorf am Neckar, Njemačka

Kapacitet nabojnika

10 naboja

29. Pištolj MAUSER, Model 1914, kal. 7.65x17 mm, br. 181209

inv. br. 1964

dimenzije

16x12x2 cm

Do 1907. godine *Mauser* je proizvodio pištolje s nabojnikom ispred rukohvata. Prvi serijski Mauser sa slobodnim zatvaračem i nabojnikom u rukohvatu pištolja pojavio se 1910. godine.

Jednostavno rastavljanje proporcionalno je opasnosti za rukovanje. Primjerice, ako je obloga u stražnjem položaju, a ubaci li se napunjeni nabojnik u oružje, obloga automatski poleti prema naprijed i ubacuje naboj u cijev pa postoji opasnost od slučajnog ispaljivanja kad se čovjek tomu najmanje nada. Ovaj je pištolj poseban i po tomu što posjeduje indikator zapete udarne igle, što nije ništa drugo nego produžetak iste koja izviruje zadnjim krajem na stražnjem dijelu obloge.

Vrijeme proizvodnje

1910.–1934. godine

Proizvođač

MauserWerke, Oberndorf am Neckar, Njemačka

Kapacitet nabojnika

8 naboja

30. Pištolj MAUSER HSc, kal. 7.65x17 mm, br. 882077

inv. br. 1967

dimenzije

16x11.5x3.5 cm

HSc (*Hahn-Selbstspanner, Modell c – s udaračem, samozapinjući, model c*) znači da je oružje dvostrukog djelovanja, posjeduje malu petu kojom se zapinje udarač koji je potpuno uvučen u navlaku pištolja. Jedan je od vrsnijih modela. Nijemci su ga zvali M.N.A. (Mauser Noe Art – Mauser novog tipa). Namijenjen je policiji i vojsci, a u II. svjetskom ratu dobivali su ga stožerni časnici i pripadnici ratne mornarice. Veoma je jednostavan za rastavljanje - pritiskom na dugme u unutrašnjosti branika obarača odvaja se cijev zajedno s navlakom (zatvaračem). Kod ispaljenog stražnjeg naboja navlaka ostaje u otvorenom položaju.

HSc pištolj je pouzdan i izvrstan pištolj.

Proizvedena je mala serija pištolja HSc u kalibrima 9x17 mm kratki i 0.22LR, a nakon II. svjetskog rata proizvodnja se nastavila pod francuskim nadzorom, a kasnije je ponovo pokrenuta za potrebe komercijalnog tržišta. Godine 1986. licencu za proizvodnju HSc-a dobila je talijanska tvornica *Renato Gamba*.

Vrijeme proizvodnje

1938.–1946.; 1964.–1984. godine

Proizvođač

MauserWerke, Oberndorf am Neckar, Njemačka

Kapacitet nabojnika

8 nabojica

31. Pištolj PARABELLUM P-08 (LUGER), kal. 9x19 mm Luger, br. 7230

inv. br. 1930

dimenzije

22x14x3.6 cm

Parabellum je jedan je od prvih upotrebnih pištolja na svijetu. Izuzetan je zbog svoje konstrukcije koljenastog zatvarača koja mu omogućava da se cijev tijekom paljbe ne pomiče po vertikalnoj osi, a zbog idealnog kuta rukohvata od 58° iznimno je precizan. Najomiljeniji je među kolekcionarima i sakupljačima oružja. Konstruktor pištolja, *Georg Luger*, bio je zastupnik i trgovački putnik za pištolje Borchardta, koji su zbog svojih konstrukcijskih rješenja (pogotovo odabira vrsta opruga) bili glomazni i nepogodni za nošenje. Georg Luger je izmijenio opruge i promijenio spremnik, čime je smanjio dimenzije pištolja koji je time dobio svoju prepoznatljivu siluetu. Serijska proizvodnja pištolja pokrenula se u *Deutsche Waffen und Munitionsfabrik* (DWM), a kasnije u *Mauserwerke, Simson & Co. Suhl, Krighoff Suhl i Waffenfabrik Bern*.

Iako ima bezvremenski dizajn, nije pouzdano oružje, a slučajna opaljivanja nisu rijetkost pa se ne preporuča nošenje Lugera s metkom u cijevi. Zbog mehanizma za opaljivanje koji se djelomice nalazi s vanjske strane navlake, moguće je opaljivanje naboja samo iz gornjeg dijela pištolja, bez rukohvata i spremnika, što je nemoguće kod drugog oružja. Bio je jedan od najtraženijih trofeja u II. svjetskom ratu. Oznaka 42 na gornjoj strani zatvarača znači da je to ratni primjerak proizveden u Mauserovoj tvornici u Oberndorfu. Postoje izvedbe različitih duljina cijevi te u kalibru 7.65x23 mm, s automatskom kočnicom na rukohvatu kao i s mogućnošću montaže kundaka na rukohvat, tangentskim (ugodivim) stražnjim ciljnikom i nabojnikom-bubnjem sa 32 naboja.

Vrijeme proizvodnje

1942. godina

Proizvođač

MauserWerke, Oberndorf am Neckar, Njemačka

Kapacitet nabojnika

8 naboja

Schül**32. Pištolj REFORM PISTOLE, SCHÜLER, kal. 6.35 mm, br. 5955***inv. br. 1984*

dimenzije

13x10.3x2.7 cm

Potajna želja svakog majstora puškara jest da konstruira funkcionalno oružje koje neće raditi na klasičan način na bubanj (revolveri) ili na spremnik (pištolji). To je djelomice uspjelo njemačkom majstoru *Augustu Schüleri*, koji je 1. listopada 1905. godine patentirao zanimljiv model s četiri međusobno odvojene cijevi.

Pištolj slični nekom prijelaznom modelu između revolvera i pištolja, a nije ni jedno ni drugo. Ispaljuje četiri uzastopna naboja. Koristio se više kao skriveno oružje zbog svojih malih dimenzija.

Vrijeme proizvodnje

1905. godina

Proizvođač

Reform Pistole, Suhl, Njemačka

Kapacitet nabojnika

4 naboja

Sauer&Sohn

**33. Pištolj SAUER & SOHN, BEHÖRDENMODELL, kal. 7.65x17 mm,
br. 207251**

inv. br. 2013

dimenzije

14.2x10.1x2.6 cm

Iz samog naziva pištolja Behördenmodell, što znači službeni model, razvidna je njegova namjena. Bio je predviđen za policijsku uporabu. Robustan i jednostavan za uporabu kao i njegovi prethodnici, modeli 1913 i 1919. Kao i sve pištolje tvrtke Sauer & Sohn odlikuje ga vrsna obrada i vrhunski materijali. Tijekom II. svjetskog rata korišten je kao oružje stožernih časnika.

Vrijeme proizvodnje

1930.–1938. godine

Proizvođač

J. P. Sauer & Sohn, Suhl, Njemačka

Kapacitet nabojnika

7 nabojja

34. Pištolj SAUER & SOHN, H 38, kal. 7.65x17 mm, br. 434247

inv. br. 2011

dimenzije

15.8x11.1x2.7 cm

Stara njemačka tvornica J. P. Sauer & Sohn ugled je gradila na činjenici da je proizvodila izrazito kvalitetno oružje. U ranoj fazi proizvodnje proizvodila je izvrsno sportsko oružje, a od 1913. godine nastavila je proizvoditi izvrsne poluautomatske pištolje opće namjene. Proizvodnja pištolja trajala je bez prekida do kraja II. svjetskog rata kad se okreću proizvodnji revolvera.

Pištolj H 38 jedan je od najboljih Sauerovih proizvoda i pušten je u prodaju 1938. godine (kao što se vidi iz naziva modela). Međutim ratno vrijeme uzrokovalo je da se ovaj pištolj koristio gotovo isključivo u njemačkoj vojsci (i policijskim snagama) a nakon rata, iz nepoznatih razloga, proizvodnja ovog oružja nije se nastavila. Modeli iz ratne proizvodnje inferiorni su u odnosu na primjerke iz predratne proizvodnje do te mjere da je na nekim serijama u potpunosti izostavljena poluga za spuštanje/napinjanje udarača.

Pištolj je radio na načelu slobodnog zatvarača (što je bilo dostatno s obzirom na kalibre -6.35 mm, 7.65x17 mm i 9x17 mm kratki, koje je koristio, a bitno je pojednostavljivalo i proizvodnju činilo jeftinijom). Slovo H u nazivu modela označavalo je da pištolj nema vanjski udarač (Hahn), stoga se inicijalno zapinjanje izvodilo na uobičajeni način (povlačenjem navlake u stražnji položaj pri čemu se udarač zapinjao a navlaka je na svom putu u prednji položaj dovodila naboj u ležište). Zapinjanje udarača u zadnji položaj izvršava se potiskivanjem palcem poluge zapinjača u donji položaj, čime je pištolj spreman za pucanje. Udarač se spušta u siguran položaj tako da se prvo palcem pritisne zapinjač udarača, potom pritisne obarač i polagano otpušta zapinjač udarača u gornji položaj.

Vrijeme proizvodnje

1938.–1945. godine

Proizvođač

J. P. Sauer & Sohn, Suhl, Njemačka

Kapacitet nabojnika

8 naboja

Walther

35. Pištolj WALTHER, Modell 8, kal. 6.35 mm, br. 705127

inv. br. 1981

dimenzije

13x10x2 cm

Za razliku od ostalih proizvođača oružja, koji su dimenzije pištolja u kalibru 6.35 mm smanjili na najmanju moguću mjeru i time takve pištolje učinili opasnim za rukovanje (postoji ozbiljna mogućnost nenamjernog opaljivanja naboja i prostrela šake strijelca), u Waltheru su konstruirali pištolj koji lijepo leži u šaci i ugodan je za pucanje. Prvotno namijenjen civilnom tržištu koristila ga je i policija, a voljeli su ga nositi i njemački časnici tijekom II. svjetskog rata.

Pouzdan i skladan pištolj bio je veoma tražen, a proizvelo ga se više od 500 tisuća komada. Cijele serije proizvodile su se u kromiranoj izvedbi koja je bila manje zahtjevna za održavanje.

Godina proizvodnje

1920.–1936. godine

Proizvođač

C. Walther Waffenfabrik, Zella-Mehlis, Njemačka

Kapacitet nabojnika

8 naboja

36. Pištolj WALTHER, HP, kal. 9x19 mm Luger, br. 4920*inv. br. 1966*

dimenzije

22x14x4.5 cm

Godine 1937. pušten je u prodaju sasvim novi model pištolja u kalibru 9x19 mm Luger i 7.65x23 mm Luger (za civilno tržište isporučivan s dvije cijevi) od kojeg će kasnije nastati suvremeni model P 38. Walther HP (Heerespistole, vojni pištolj) iz 1937. godine bio je službeno oružje švedske vojske, a s neznatnim izmjenama prihvaćen je kao vojni pištolj Trećeg Reicha. Danas je ovaj pištolj rado viđen kolekcionarski primjerak u svakoj zbirci.

Specifičnost ovog pištolja jest bravljenje s pomoću padajućeg bloka, modificirani sustav s Mauser C 96. Sustav je i danas u uporabi, npr. na pištoljima Beretta 92.

Na izloženom pištolju ručke i nabojnik nisu izvorni, već pripadaju pištolju Walther P 38.

Vrijeme proizvodnje

1937. godina

Proizvođač

C. Walther Waffenfabrik, Zella-Mehlis, Njemačka

Kapacitet nabojnika

8 nabojja

37. Pištolj WALTHER, P 38 k, kal. 9 mm, br. 501165

inv. br. 2012

dimenzije

15.8x13.3x3.2 cm

Walther P 38k je pokušaj odgovora na zahtjeve njemačkih pokrajinskih policija za pištoljem pouzdanim kao što je P 38, ali manjih dimenzija. U tvornici su taj problem riješili brzo i jednostavno – na standardnom P 38 skratili su cijev i prednji ciljnik postavili na navlaku. Manji broj ovih pištolja prihvatila je njemačka policija (SR Njemačka), ali su ih brzo povukli iz službene uporabe, namijenivši ih građanstvu. Danas pripadaju skupini kolekcionarskog oružja.

Vrijeme proizvodnje

1970. godina

Proizvođač

C. Walther Waffenfabrik, Ulm am Donau, Njemačka

Kapacitet nabojnika

8 nabojja

Erma**38. Pištolj ERMA, KGP 69, kal. .22 LR, br. 29990***inv. br. 878*

dimenzije

22.3x14.2x4 cm

Njemačka tvornica oružja u Erfurtu utemeljena je 1922. godine, a proslavila se po proizvodnji Mauserova karabina K98k i nekoliko modela kratkih strojica. Poslije II. svjetskog rata ugašena je proizvodnja u Erfurtu, ali je otvoren novi pogon u Dachau. U novoj tvornici uspješno je pokrenuta proizvodnja pištolja i revolvera koji su vanjskim izgledom poput poznatih modela drugih renomiranih proizvođača oružja. Bile su to „kopije“ napravljene od slitina laganih metala (aluminij ili „špijater“) u kombinaciji sa željezom. Takav je i proizvod ERMA KGP-69 koji izgleda poput Luger P 08, ali u kalibru .22 LR. Razlika od izvornika je u tomu što zatvarač radi bez zavravljanja. Isto se odnosi na kopiju pištolja u kalibru 7.65 mm koji se puni sa šest metaka. Prednost ovih modela pred izvornikom je samo niska cijena proizvodnje.

Vrijeme proizvodnje

1969. godina

Proizvođač

Erma Werke, Dachau, Njemačka

Kapacitet nabojnika

10 nabojica

39. Pištolj ERMA, KGP 68, kal. 7.65x17 mm, -
inv. br. 876
dimenzije 19.4x11x2.9 cm

Zbog velike potražnje za izvornim pištoljima P 08 Luger, tvornica Erma pušta na tržište umanjeni model popularnog pištolja i to u kalibrima 7.65x17 mm i 9x17 mm kratki. Za razliku od izvornika kod Erminog pištolja rama je izrađena od legure cinka i aluminija („špijater“), a pištolj je toliko umanjen da u kalibru 7.65x17 mm nabojnik prima samo šest naboja, a u kalibru 9x17 mm kratki tek pet naboja. Baby Luger je naziv pod kojim je prodavan u SAD-u, što govori o dimenzijama pištolja. Proizvodio se u razdoblju od 1968. do 1993. godine.

Vrijeme proizvodnje	1968.–1993. godine
Proizvođač	Erma Werke, Dachau, Njemačka
Kapacitet nabojnika	6 naboja

SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE
40. Pištolj COLT, Model 1908 West Pocket, kal. 6.35 mm, br. 350450*inv. br. 1983*

dimenzije

11.5x8x2.2 cm

John Moses Browning, vjerojatno najproduktivniji i najveći konstruktor pješackog oružja u povijesti, „otac“ je pištolja Colt Model 1908 West Pocket. U ovom slučaju nije riječ o potpuno novoj Brawningovoj konstrukciji za američku tvornicu, već je samo nacrt svog pištolja Model 1906, koji je razvio za belgijski Fabrique Nationale (FN), preračunao iz metričkog sustava mjernih jedinica u imperijalne (milimetri u inče). U SAD-u i Belgiji proizvelo se oko milijun i pet stotina tisuća komada ovih lijepih, malih i pouzdanih pištolja. Jednostavna proizvodnja, a pouzdanost za uporabu dostatni su razlozi za kopiranje nekog proizvoda, tako da je napravljeno najmanje 155 kopija ovog pištolja s malim izmjenama, a prodavao se pod kojekakvim izmišljenim zvučnim imenima. Španjolska je bila zemlja u kojoj se taj pištolj najviše kopirao.

Godina proizvodnje

1908.–1948. godine

Proizvođač

Colt Co., Hartford, Connecticut, SAD

Kapacitet nabojnika

6 naboja

41. Pištolj ITHACA GUN CO., M 1911 A1, kal. .45, br. 1465477

inv. br. 1968

dimenzije

21x15x3 cm

M 1911 je Browningova konstrukcija poluautomatskog pištolja, koji se izvorno proizvodio u Coltovoj tvornici; osvojila je američko tržište iako su Amerikanci bili skloniji revolverima. Ovaj model usvojen je na natječaju za potrebe američkih oružanih snaga poslije ispitivanja i usporedbe sa sličnim modelima drugih proizvođača. Od 1911. godine ostao je službeni pištolj američke vojske do 1984. godine, služeći u svim ratovima i akcijama u kojima su sudjelovale američke snage. Prema nalogu američke vlade, tijekom svjetskih ratova proizvodnja je predavana i drugim proizvođačima (Remington, Thompson, Signal & Switch Co., Ithaca Gun Co. itd.).

Vrijeme proizvodnje

1943.–1945. godine

Proizvođač

Ithaca Gun, Ithaca, NY, SAD

Kapacitet nabojnika

7 nabojja

ŠPANJOLSKA

42. Pištolj VTZ, M 1933 (Ruby), kal. 7.65x17 mm, br. 2529

inv. br. 1963

dimenzije

16x13x4 cm

Uspješna konstrukcija pištolja FN Browning iz 1906. godine, koju je patentirao John Moses Browning, osvojila je svijet. Mnoge su države kopirale ovu veoma jednostavnu konstrukciju. Pištolj nije bio osobito upečatljiv ni po čemu, ali u vrijeme velike potražnje za pištoljima održao se na tržištu, napose uz veliku narudžbu francuske vlade. Ta narudžba bila je toliko velika da je tvornica Gabilondo morala uposliti i kooperante kako bi držala ugovoreni rokovi isporuke.

Model 1933 imao je kočnicu na sredini okvira koja je blokirala udarač. Prepoznatljiv je po lučnim zarezima na navlaci. Radi se o jeftinom i jednostavnom pištolju sa slobodnim zatvaračem i skrivenim udaračem čija izvrsnost i nije loša.

Tijekom I. svjetskog rata nakon povlačenja srpske vojske i neposredno pred otvaranje solunskog fronta, francuska vlada Srbiji je isporučila pet tisuća komada automatskih pištolja francuske i španjolske proizvodnje u dva modela sa sedam i devet naboja, kalibra 7.65 mm.

Model tipa Ruby s devet naboja bio je španjolske proizvodnje. U Vojnotehničkom zavodu u Kragujevcu su 1933. godine iz nepoznatih razloga izbrušene sve oznake proizvođača i utisnute nove, pisane ćirilicom: pištolj 7.65 mm – 9.V.T.Z. 1933.

Proizvodnja je prestala 1919. godine, dok je proizvodnja modela pod istim imenom (Ruby) u kalibru 6.35mm (.25 Auto) nastavljena još nekoliko godina.

Vrijeme proizvodnje

1914.–1918. godine

Proizvođač

Gabilondo, Španjolska

Kapacitet nabojnika

9 naboja

43. Pištolj LLAMA „Especial“, X-A, kal. 7.65x17 mm Browning; br. 243347

inv. br. 1923

dimenzije

17x11.5x3 cm

U gradu Eibaru, pokrajna Baskija, djelovala je druga po značaju tvornica oružja u Španjolskoj. Uspješno se održavala proizvodnjom pištolja na bazi Coltova modela 1911 i revolvera na bazi sustava Smith & Wesson i to u svim važnijim kalibrima. Llama Model X-A je umanjena inačica Colt-a M1911 u kalibru 7.65x17 mm. Koristi ga španjolska policija. Odlikuje se po odličnoj završnoj obradi i plastičnim pločicama rukohvata, na koje je utisnut natpis LLAMA trademark s gorućom bakljom. Značajka pištolja tvrtke Llama iz tog doba bila je da nemaju otisnutu oznaku modela.

Vrijeme proizvodnje

1954.–1997. godine

Proizvođač

Llama, Gabilondo y Cia, Španjolska

Kapacitet nabojnika

8 nabojja

Revolveri

Revolver je ručno vatreno oružje na čijem se kraju cijevi nalazi bubanj podijeljen na nekoliko valjkastih pregrada, koje se pri okretanju bubnja naizmjenično stavljaju u položaj produžetaka cijevi. Kod revolvera ulogu ležišta naboja, koje je kod pištolja integralni dio cijevi, preuzima valjkasti provrt u bubnjiću revolvera. Konstrukcijski to zahtijeva izrazitu preciznost pri izradbi mehanizma za okretanje bubnja kao i usklađenost svih sastavnica, kako bi u trenutku opaljivanja osi cijevi i naboja bile poravnate, a javlja se problem zazora između cijevi i ležišta u bubnjiću koji dopušta „curenje“ dijela barutnih plinova dok zrno prelazi iz ležišta u cijev.

Načelno rečeno, glavna prednost revolvera pred pištoljem jest mogućnost uporabe jačih kalibara (.357Mag, .44Mag, .50AE, 454Casull itd.), dok je glavni nedostatak manji kapacitet streljiva (5 do 8 naboja).

Revolveri su najpopularnije ručno vatreno oružje u Sjedinjenim Američkim Državama.

Najpoznatije tvorničke marke revolvera su *Colt*, *Smith&Wesson*, *Ruger*, *Korth* i *Nagan*.

AUSTRIJA

1. Revolver RAST&GASSER, M-1898, kal. 8 mm, br. 126593

inv. br. 1970

dimenzije

24x17x4.5 cm

Riječ je o izrazito uspjeloj konstrukciji revolvera koji se može rastaviti bez uporabe alata. U I. svjetskom ratu bio je službeno oružje austrougarske vojske pa ga na ovim prostorima ima još u velikim količinama.

Vrijeme proizvodnje

1917. godina

Proizvođač

Leopold Gasser, Beč, Austrija

Bubanj

8 naboja

BELGIJA**2. Revolver LEPAGE, Pocket Hammerless Revolver, kal. 8 mm Leb, br. 2913***inv. br. 1978*

dimenzije

14x10x3.3 cm

Zanimljiv je model revolvera neslužbenog i uvriježenog naziva „Bossu“ (hr. prijevod „*Nejednak*“) sustava Bulldog sa zatvorenim udaračem (kokotom) izrađenog za belgijsko i francusko tržište. Ovaj tip revolvera bio je popularan među poštarima i biciklistima koji bi se njime branili u slučaju napada pasa, ali je zbog svojih malih dimenzija često korišten i kao obrambeno oružje. Sustav izbacivanja praznih čahura obavlja se s pomoću šipke koja se nalazi ispod cijevi s kočnicom koja je s lijeve strane okvira revolvera. Postoji i zaštitnik - branik okidača, koji je preblizu rukohvata tako da revolver u šaci leži nezgrapno. Osim kažiprsta na okidaču koristiti se može još samo srednjak koji obuhvaća rukohvat revolvera. Uz kalibar 8 mm Lebel izrađivan je i u kalibrima 6.35 mm, 7.65x17 mm i 5.8 mm Velodog.

Vrijeme proizvodnje
Proizvođač
Bubanj

1890. godina
Manufacture d'Armes Lepage, Liege, Belgija
5 naboja

HRVATSKA

3. Revolver LIKAWELD, M-Piko, kal. .22 Magnum, br. A01005

inv. br. 2180

dimenzije

13x2x7 cm

Mini revolver koji je nastao kod istog proizvođača kao i popularna kratka strojica *Zagi*. Dvojbeni sigurnosni koncept zahtijevao je smirenog i uvježbanog korisnika. Nošenje revolvera s udaračem oslonjenim na naboj ili udaračem u poluzapetom položaju proizvođač u „Napatku za uporabu“ navodi kao opasno. Stoga preporuča pozicioniranje udarača u za to namijenjene utore između ležišta naboja u bubnjiću. Pritom je potrebno udarač postaviti u poluzapeti položaj i prstima ruke pod udarač dovesti utor za udarač pa polako, uz stiskanje okidača, otpustiti udarač u za to predviđeni sigurnosni uter. Na taj način moguće je nositi revolver sa svih pet naboja u bubnjiću. Drugi način je ostaviti jedno ležište naboja prazno i pozicionirati ga ispod udarača, ali je u tom slučaju kapacitet bubnjića četiri naboja. Krasi ga još jedna posebnost, a ona se odnosi na punjenje bubnjića, pri čemu je neophodno bubnjić potpuno izvaditi iz rame revolvera.

Revolver je pokušaj kombiniranja naboja velike brzine i solidne zaustavne moći u revolver malih gabarita koji se može uspješno prikriveno nositi na nozi, u džepu pa i u džepiću za sat.

Vrijeme proizvodnje

1991.–1993. godina

Proizvođač

Likaweld, Zagreb

Bubanj

5 naboja

ITALIJA

4. Revolver Ordonanza Italiana Modello 1889, kal. 10.34 mm, br. 9965

inv. br. 1972

dimenzije

25x16x5 cm

Revolver poznatiji pod nazivom Bodeo je od 1889. godine u službenoj uporabi u talijanskoj vojsci i zadržao se kao službeno postrano oružje do 1945. godine. Tipičan je primjerak revolvera iz tog vremena i spadao bi u kategoriju Bulldog konstrukcija (puni se kroz vratašca na desnoj strani bubnjića, ima vanjsku kočnicu i jednodijelnu ramu).

Izrađivao se u dvije inačice sve do 1936. godine, a korišten je i u II. svjetskom ratu. Inačice su se razlikovale po braniku okidača (kojeg nije bilo na modelu s preklopnim okidačem), duljini cijevi i obliku cijevi (vanjski presjek je šesterokutan ili okrugao). U Italiji je poznat pod nazivima Bodeo i Bodeo-Glisenti. Za ovo oružje specifično je to što su od 1891. godine svi revolveri morali biti brunirani.

Vrijeme proizvodnje

1889.–1923. godine

Proizvođač

Societa Siderugica Glisenti, Italija

Bubanj

6 naboja

SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE

5. Revolver IVER JOHNSON, Third Model Safety Automatic Hammer Revolver, kal. .38, br. 85673

inv. br. 1924

dimenzije

23x13x3 cm

Ovaj revolver samo je jedna od mnogih kopija revolvera na preklapanje sustava Smith & Wesson. Tvrtka Iver Johnson je u proizvodnom programu imala mnogo inačica ovog revolvera koji su se međusobno razlikovali u kalibru i zapremini bubnjića (7 naboja kalibra .22, 6 naboja kalibra .32 i 5 naboja kalibra .38), duljini cijevi, materijalu ručki (drvo ili tvrda guma) te po otvorenom ili zatvorenom udaraču u rami. Iver Johnson je proizveo više od milijun ovakvih jeftinih revolvera u različitim inačicama.

Vrijeme proizvodnje
Proizvođač

kraj 19. i početak 20. stoljeća
Iver Johnson's Arms & Cycle Works, Fitchburg,
Mass., SAD

Bubanj

5 naboja

6. Revolver tipa US Revolver Co., kal. .38, br. 78452

inv. br. 1928

dimenzije

20x11x2.5 cm

Jedna od mnogih manje poznatih kopija revolvera tvrtke Smith&Wesson na prelamanje. Sve do početka 20. stoljeća izrađivali su se ovi jeftini revolveri. Američki model je specifičan po tomu što ima udarač skriven u rami i može puhati samo dvostrukim djelovanjem otonca.

Vrijeme proizvodnje

kraj 19. stoljeća

Proizvođač

nepoznat

Bubanj

5 naboja

7. Revolver COLT, POLICE POSITIVE, kal. .38 special, br. 381166

inv. br. 1969

dimenzije

28x13x24 cm

Coltova tvornica u Hartfordu, Connecticut, godine 1907. tržištu je predstavila model revolvera Police Positive. Od prethodnog modela New Police naslijedio je sigurnosni sustav koji blokira udarnu iglu, a na njemu je prvi put primijenjen sustav po kojemu je i dobio ime čime je omogućeno sigurno postavljanje ležišta naboja ispred cijevi tako što bubnjić pri potezanju otklonca zakreće u smjeru kazaljki na satu, što rezultira upiranjem nosača bubnjića o ležište u rami revolvera. Na taj način je naboj sigurno (pozitivno) doveden ispred cijevi. Postoji velik broj inačica ovog revolvera koje se razlikuju u kalibru (.32 long/short Colt, .32 S&W long, .38 S/W), duljini cijevi (2, 4, 5 i 6 inča) te materijalu i obliku ručki. Proizvodnja ovog uspješnog modela prekinuta je 1947. godine.

Vrijeme proizvodnje

1907.–1947. godine

Proizvođač

Colt Co., Hartford, Connecticut, SAD

Bubanj

6 naboja

RAZLIČITI PROIZVOĐAČI**8. Revolver tipa BULLDOG, model Constabulary, kal. .38, br. 6782***inv. br. 1982*

dimenzije

14.5x11x3.5 cm

Tipičan revolver sustava Bulldog u kojem su cijev okvira i rukohvat izliveni u jednome dijelu. Puni se kroz vratašca na lijevoj strani rame, ima kratku cijev i ručku tipa „ptičje glave“ te otklonac s dvostrukim djelovanjem. Postoje mnoge njegove inačice, a razlikuju se po izgledu i kalibru oružja. Naziv modela „Constabulary“ označava oružje koje koriste redarstvenici (eng. *constable* - hrv. *redarstvanik*), a najpoznatiji predstavnik takvih revolvera je *Webley RIC* (Royal Irish Constabulary).

Vrijeme proizvodnje

1873. godina

Proizvođač

različiti proizvođači u Europi i SAD-u

Bubanj

6 naboja

9. Revolver tipa VELODOG, kal. 5,75 mm, br. -

inv. br. 1921

dimenzije

13x8.5x2 cm

Mnogi su se proizvođači revolvera okušali u proizvodnji revolvera malog kalibra za zaštitu biciklista od napada pasa. Otuda i ime Vele (lat. *brzo*) i Dog (engl. *pas*). Krajem 19. stoljeća, točnije od 1894. godine, to se oružje naglo proširilo po cijeloj Europi i proizvodile su ga mnoge tvrtke, posebice iz Belgije i Španjolske. Neke od inačica ovih malih revolvera čak nemaju žig s imenom proizvođača i oznake modela, što je i kod ovog revolvera slučaj. Njegova posebnost jest u tomu što je okidač bio na sklapanje, a kokot je bio skriven. Jednostavno rukovanje i uporaba samo jedne ruke pridonijelo je popularnosti ovog oružja.

Vrijeme proizvodnje

Proizvođač

Bubanji

kraj 19. stoljeća

različiti proizvođači

5 naboja

10. Revolver tipa **BULLDOG**, Constabulary, kal. .32, br. -
 inv. br. 1922
 dimenzije 18x12x13 cm

Osnovni europski policijski revolver bio je Bulldog sustav. Cijev, okvir i drška izliveni su u jednom komadu. Kokot je bio otvoren i mehanizam dvostruke akcije. Počeo se proizvoditi pod različitim nazivima u nekoliko europskih država u različitim kalibrima. Engleski naziv *Constabulary* je oznaka za policijsku namjenu.

Vrijeme proizvodnje
 Proizvođač
 Bujanj

kraj 19. stoljeća
 različiti proizvođači
 6 naboja

11. Revolver tipa LEFAUCHEUX, kal. 11.5 mm, br. -

inv. br. 1971

dimenzije 22x15x5 cm

Godine 1853. pojavili su se revolveri na naboj koji tvori jedinstvenu cjelinu. Opaljivanje se obavljalo preko igle koja viri iz čahure na stražnjem dijelu, a udarač aktivira naboj udarajući odozgo. Naboj je patentirao *Casimir Lefauchaux*, a revolver njegov sin *Eugène*. Ubrzo je cijela Europa počela proizvoditi kopije ovog, u to doba, veoma popularnog oružja, a osobito Belgijanci, pa se uvriježilo mišljenje da je revolver izvorno belgijski proizvod. Ipak, svi tadašnji modeli proizvedeni u tom razdoblju nose naziv *Lefauchaux* po konstruktoru naboja s iglom koji je prepoznatljiv za taj tip revolvera. Gotovo identičnu kopiju proizvodili su Španjolci i Rusi, pa je zbog skraćivanja cijevi i zamjene izvornih dijelova te zbog stanja ovog revolvera i nemogućnosti očitavanja oznaka - nemoguće utvrditi izvornost proizvođača i modela.

Vrijeme proizvodnje

1853. godina

Proizvođač

različiti proizvođači

Bubanj

6 naboja

Pješačko oružje

Pješačko oružje, tj. puške, strojnice, automatske puške, strojopuške ili puškostrojnice, ručno su vatreno oružje kalibra do 20 mm. Namijenjeno je za onesposobljavanje i uništavanje žive sile izvan zaklona, te neoklopljene vojne tehnike. Pješačko oružje je osnovno oružje svake vojske, jer svaki vojnik dobiva svoje oružje s kojim se obučava u rukovanju i gađanju.

Puške opetuše su „repetirke“ koje u nabojniku imaju više naboja. Pri svakom opaljenju rukom se ponavlja (repetira) tj. otvara zatvarač, izbacuje se prazna čahura, a njegovim zatvaranjem ubacuje se u cijev novi naboj iz nabojnika.

Polustrojni karabini ili polustrojne puške ista su stvar. Razlika između karabina i puške, bez obzira na funkciju je dužina a karabini su kraće inačice pušaka.

Borbena sačmarica je namjenski konstruirana puška glatke cijevi za gađanje sačmenim nabojima, a koriste je uglavnom specijalne policijske postrojbe. Za razliku od civilnih, borbene sačmarice imaju kraću cijev i veći kapacitet spremnika (nabojnika).

Polustrojne puške za razliku od pušaka opetuša, kod kojih se rukom vrši punjenje i pražnjenje oružja, za ponavljanje ciklusa punjenja i pražnjenja koriste energiju povratnih barutnih plinova ili pritisak dna čahure na čelo zatvarača (povratni trzaj), a za svaki opaljeni metak potrebno je zasebno pritisnuti obarač.

Jurišna puška je automatska puška i predstavlja važan dio modernog pješačkog naoružanja. Princip rada je isti kao i kod polustrojnih pušaka, samo za opaljenje niza metaka (rafal) nije potrebno pritiskati obarač pojedinačno, metak po metak, već se ciklus opaljivanja, pražnjenja i punjenja vrši pri jednom pritisku na obarač dokle ima metaka u spremniku ili dokle dugo traje pritisak na obarač. Uz automatsku paljbu ove puške imaju i opciju otvaranja polustrojne paljbe. Među najpoznatije jurišne puške spadaju MP 44, AK-47, FN FAL, G3 i M16.

Kratke strojnice su lako pješačko naoružanje za onesposobljavanje i uništavanje žive sile na kratkim odstojanjima, do 200 metara. Obično koriste pištoljske naboje po čemu se u osnovi razlikuju od automatskih pušaka.

Puškostrojnice služe za pružanje paljbene potpore pješačkoj desetini ili grupi, te za blisku zrakoplovnu borbu. Učinkovito djelovanje automatskom paljbom im je na daljinama od 400 do 800 metara. U konstruktivnom pogledu bitno se razlikuju od automatskih pušaka po masivnijoj, izmjenjivoj cijevi (zbog većeg režima paljbe), nožicama i postolju zbog stabilnosti, a pune se ređenikom ili spremnikom.

PUŠKE OPETUŠE (REPETIRKE)

1. Puška opetuša STEYR-MANNLICHER, M 1895, cal. 8x57 mm, br. 5326T

inv. br. 2026

dimenzije

127x18x9 cm

Nijemac Mannlicher za austrougarsku je vojsku konstruirao pušku koja je nosila oznaku M 1895. Puška se u Austriji proizvodila u Steyru, a u Ugarskoj u Arsenal Fegyvergyaru u Budimpešti. U I. i u II. svjetskom ratu puška je bila veoma cijenjena i pouzdana.

Na pušci je zanimljiva konstrukcija nabojnika i zatvarača. Integralni nabojnik s okvirom od metalnog lima s pet naboja puni se u pušku s gornje strane, a ispaljivanjem posljednjeg naboja ispada s donje strane integralnog nabojnika. Za ubacivanje naboja iz metalnog okvira u nabojniku zatvarač je potrebno samo gurnuti bez zakretanja ručice, a za izvlačenje čahure ili naboja iz cijevi tek povući ručicu zatvarača u stražnji položaj, opet bez zakretanja ručice. Puške M 1895 izvorno su proizvedene u kalibru 8x50R mm Mannlicher, ali su primjerci korišteni u Grčkoj i Jugoslaviji prekalibrirani u 8x57 mm Mauser.

Godina proizvodnje

1935. godina

Proizvođač

Steyer, Austrija

Spremnik

integrirani, 5 naboja

**2. Puška opetuša MOSIN-NAGANT, M 91/44, cal. 7.62x54R mm,
br. BS 3674***inv. br. 15*

dimenzije

102x8x17 cm

Puška Mosin-Nagant naziv je dobila prema satniku Ruske carske vojske Mosinu, koji je konstruirao metak, i Belgijcu Leonu Nagantu, konstruktoru mehanizma puške. Do 1945. godine proizvedeno je osam inačica ove puške u više od milijun primjeraka. Koristila se u oba svjetska rata i manjim oružanim sukobima iako je imala zastarjelu konstrukciju metka s obodom. Dugačka inačica puške Mosin-Nagant s dodatkom optičkog ciljnika često se koristila kao snajpersko oružje i tu je postizala veoma dobre rezultate. Kratka inačica imala je dodatno sklopivi nož i služila je kao djelotvorno pješačko oružje.

Vrijeme proizvodnje

Proizvođač

Spremnik

od 1944. do 1965. godine

Tulski arsenal, Tula, Rusija

integrirani, 5 naboja

3. Puška opetuša, M 48, cal. 8x57 mm, br. P 10797

inv. br. 167

dimenzije 108.5x15x10 cm

Iako su o pušci postojala različita mišljenja: jedni su govorili kako je riječ o zastarjelom oružju male vatrene moći, a drugi su je hvalili zbog preciznosti, dometa i probojne moći, ova je bila jedina klasična vojnička puška dostupna hrvatskim braniteljima (popularno su je zvali „*tandara*“). Pod nepoznatim je uvjetima određenu količinu ovih pušaka Slovenija ustupila Hrvatskoj još prije pada vojarni.

Izvorno je riječ o inačici konstrukcije puške Mauser G98 i 98k njemačke proizvodnje iz vremena I. svjetskog rata s preinakama većim dijelom kozmetičke prirode. Puška M48 ušla je u naoružanje Jugoslavenske narodne armije 1948. godine. Proizvodnja je napuštena dvanaest godina kasnije.

Vrijeme proizvodnje

od 1948. do 1960. godine

Proizvođač

Vojno-tehnički zavod, Kragujevac, FNRJ

Spremnik

integrirani, 5 naboja

4. Polustrojni karabin AGM-1, cal. 9 mm Luger, br. 00196 (CAP 4496)*inv. br. 2285*

dimenzije

68,5x4,5x22 cm

Ideja vodilja konstruktorima ovog oružja bila je opremanje policijske ophodnje karabinom čiji je kalibar isti s kalibrom pištolja koji nose policajci čime se kanio ujednačiti kalibar oružja koji je u policijskog naoružanja (pištolji, kratke strojnice i karabine) izuzev snajperskih pušaka. Rezultat takvog promišljanja bio je polustrojni karabin AGM-1, koji uz pištoljski kalibar koristi i pištoljski spremnik (FN Browning HP) kapaciteta 13 metaka. Uz kalibar 9x19 mm Luger izrađivali su se i kalibri .22 Long rifle i .45 ACP. Zanimljivo je da je ovaj karabin izveden u *bullpup* konstrukciji, što znači da se pištoljski rukohvat nalazi ispred nabojnika, sklopa zatvarača i mehanizma za opaljivanje.

Godina proizvodnje	od 1985. do 1991. godine
Proizvođač	AL.GI.MEC.Srl, Milano, Italija
Kapacitet nabojnika	13 i 20 metaka

Pušku je Muzeju policije poklonio general-pukovnik u mir. Mate Laušić.

5. Puška Calico M-900, cal. 9 mm Luger, br. E00446

inv. br. 2284

dimenzije

100x7x18 cm

Popularnost je ova strojnica stekla zbog kvalitete i pouzdanosti, ali joj je nedostatak skupa proizvodnja. Calico M-900 nastao je 1990. godine kao napor američke tvrtke Calico Light [Weapon Systems](#) da proizvede jeftinu i jednako dobru kratku strojnicu kao što je MP5 kopiranjem njezina sustava bravljenja u kombinaciji s helikoidalnim (spiralnim) spremnikom velikog kapaciteta (50 ili 100 metaka), a malih dimenzija. Uz takav spremnik kompaktnosti oružja pridonosi i izvlačeći rameni oslonac.

Vrijeme proizvodnje

od 1990. do 1991. godine

Proizvođač

Calico Light [Weapon Systems](#), Bakersfield, CA, SAD

Kapacitet nabojnika

50 i 100 naboja

Pušku je Muzeju policije poklonio general-pukovnik u mir. Mate Laušić.

6. **Borbena sačmarica ARMSEL, Protecta, cal. 12x70 mm, br. A01381**

inv. br. 2283

dimenzije

78x14x20 cm

Armsel Striker, komercijalnog naziva Protecta, pokušaj je da se napravi borbena sačmarica velikog kapaciteta spremnika, u ovom slučaju 12 komada sačmenih metaka kalibra 12x70 smještenih u bubanj, što ovu pušku čini oružjem revolverskog tipa. Puška nije polustrojna, već se pomak bubnja na novi metak obavlja zakretanjem ručice prednjeg rukohvata ulijevo. Kratka cijev i preklapajući rameni oslonac pušku čine veoma kompaktnom i idealnom za policijsku primjenu.

Godina proizvodnje

od 1983. do 1991. godine

Proizvođač

Armsel (Sentinel Arms Co.), Južnoafrička Republika

Kapacitet bubnja

12 naboja

Pušku je Muzeju policije poklonio general-pukovnik u mir. Mate Laušić.

POLUSTROJNE PUŠKE

7. Polustrojna puška CRVENA ZASTAVA, PAP M 59/66, cal. 7.62x39 mm, br. 363178

inv. br. 23

dimenzije

112x7x15 cm

U potrazi za zamjenom pušaka Mauser bivša je SFRJ pribjegla kupovini stranih tehničkih postignuća. Od SSSR-a je kupljena licencija za proizvodnju poluautomatske puške u kalibru 7.62x39 mm SKS (Samozarjadnij karabin Simonova). Oružje proizvedeno u pogonima kragujevačke tvrtke Crvena zastava od izvorne se inačice razlikuje u odabiru vrste drveta za izradbu drvenih dijelova i cijevi puške koja nije kromirana. Riječ je o pušci lakoj za uporabu, održavanje i ugodnoj za pucanje. Radi na načelu posudbe barutnih plinova, a bravi padom bloka zatvarača u usjek ispred ležišta naboja. Za razliku od ostalih pušaka koje rade na načelu posudbe plinova, kod M59 (SKS-a) klip u plinskom cilindru nije učvršćen za nosač zatvarača niti je potisnut oprugom. On slobodno „putuje“ kroz plinski cilindar pa se pri naglom pomicanju puške čuje zvonjenje kad klip udara u prednji dio plinskog cilindra ili u potisni klip ispred nosača zatvarača. Slijedeći tradiciju ruskih pušaka, i M59 ima preklopnu bajunetu, koja za razliku od prethodnih modela ima oblik noža, a ne šiljka s križnim presjekom. Kasnijim preinakama na pušku su postavljeni tromblonski nastavak s ciljnikom, fluorescirajući ciljnici i gumeni odbojnik na ramenom osloncu i tako su nastale inačice M 59/66 i M 59/66A1. Ugradnjom optičkog ciljnika nastala je snajperska inačica. Tijekom Domovinskog rata ova je puška u svim inačicama upotrebljavana na svim bojištima.

Vrijeme proizvodnje
Proizvođač

od 1959. do kraja osamdesetih godina XX. stoljeća
Zavodi Crvena zastava, Kragujevac, SFRJ

Spremnik

10 naboja

**8. Polustrojna snajperska puška CRVENA ZASTAVA, PASP M 76,
cal. 8x57 mm, br. H-24885**

inv. br. 25

dimenzije

113x8x22 cm

Slijedeći SSSR kao uzor u taktičkom (primjeni) i tehničkom (konstrukcijskom) pogledu, bivša je SFRJ pokušala kopirati polustrojnu snajpersku pušku Dragunova (SVD). PASP M 76 (poluatomatska snajperska puška) nije doslovna kopija sovjetskog uzora, koji zbog smanjenja sile trzaja ima dva odvojena klipa koji prenose energiju povratnih barutnih plinova na nosač zatvarača, a kod jugoslavenske inačice, kako bi primio metak kalibra 8x57 mm, je zatvarač s nosačem zatvarača uvećana izvedenica klipa s izvornog AK-47. Količina plinova regulira se regulatorom za upotrebu u ljetnim i zimskim uvjetima. Kao streljivo služi poseban snajperski metak obilježen ljubičastom bojom na kapisli. Optički ciljnik povećan je četiri puta (gađanje do 1200 metara).

Vrijeme proizvodnje

od 1976. godine na dalje

Proizvođač

Zavodi Crvena zastava, Kragujevac, SFRJ

Nabojnik

izmjenjivi, dvoredni, 10 naboja

JURIŠNE PUŠKE

9. Jurišna puška, MP 43/1, cal.7.9x33 mm, br. 156991 i br. 7056-143

(na pušci)

inv. br. 2163

dimenzije

92.5x3x14 cm

Sredinom II. svjetskog rata do posebnog su izražaja došle kratke strojnice zbog promijenjene dinamike borbenih djelovanja i promjene u taktici ratovanja. Naime, borbena djelovanja izvodila su se uglavnom na relativno malim udaljenostima, osobito u naseljenim mjestima, pri čemu su standardne vojničke puške rijetko mogle prikazati svoje prednosti znatno većeg dometa i bolje preciznosti.

Uočivši promjene u načinu borbenog djelovanja, Nijemci su razvili učinkovito oružje novog tipa – automatsku pušku MK 43 (*Maschinenkarabiner*), od koje nastaje MP43, poslije preimenovanu u jurišnu pušku StG 44 (*Sturmgewehr*). Tehnički i taktički bio je to iskorak u novo doba. Puška je proizvedena tehnikom prešanih čeličnih limova (umjesto glodanjem iz komada čelika), cijev je hladno kovana, metak je slabiji od standardnog puščanog metka, ali jači od pištoljskog, što omogućava strojnu paljbu uz trzaj koji se može kontrolirati, nabojnik je sa 30 naboja, što smanjuje vrijeme potrebno za punjenje oružja tijekom borbe i povećava autonomiju strijelca. MP43 s pravom nazivamo rodonačelnikom jurišnih pušaka.

Vrijeme proizvodnje

1943. godina

Proizvođač

C.G. Haenel, Suhl, Njemačka

Nabojnik

dvoredni, 30 naboja

10. **Jurišna puška HECKLER-KOCH, G-3, cal. 7.62x51 mm, br. 6742007**

inv. br. 17

dimenzije

102x7x24 cm

Njemački inženjeri izbjegli iz domovine pred savezničkim snagama novu domovinu nalaze u Španjolskoj. Oni postaju jezgra instituta i tvornice pješačkog naoružanja CETME, gdje za potrebe španjolske vojske razvijaju novu strojnu pušku. Njemačka vojska je kasnije pušku pod oznakom G3 u kalibru 7.62x51 mm NATO i zamjenom čeličnih i drvenih dijelova kundaka plastičnima, izabrala za službeno oružje njemačkih oružanih snaga. Prvotno je proizvedena u pogonima tvrtke Rheimetall, a kasnije proizvodnju preuzima Heckler & Koch u koji se vraćaju konstruktori puške. Puška je doživjela velik izvozni uspjeh i prodana je u više od četrdeset država, a mnoge su zemlje pokrenule vlastitu proizvodnju.

Vrijeme proizvodnje

od 1959. do danas

Proizvođač

Heckler & Koch, Oberndorf am Neckar, Njemačka

Nabojnik

20 naboja

11. Jurišna puška FEG, AK-63D (AMMSZ), cal. 7.62x39 mm, br. A 183908

inv. br. 19

dimenzije

90x7x22 cm

Priča o nastanku automatske puške kalašnjikov počinje još sredinom II. svjetskog rata. Nadareni konstruktor Kalašnjikov je o puški počeo razmišljati tijekom dugogodišnje rehabilitacije nakon ranjavanja u listopadu 1941. godine. O pješačkom naoružanju prikupljao je informacije i zapažanja od svojih suboraca. Kad se konačno susreo s njemačkom StG 44, sazrela je ideja o novoj puški. Ubrzo je stvoren prvi model puške AK-47 (*Avtomat Kalašnjikova obrazca 1947. goda*) u kalibru 7.62x39 mm, koja se od 1949. počela uvoditi u operativnu uporabu sovjetske vojske. Nova puška radila je na načelu tzv. posudbe plinova iz kanala cijevi i imala je malo pokretnih dijelova.

Vođen ideološko-političkim, a ne trgovačkim razlozima, bivši je SSSR davao dozvole za proizvodnju gotovo svakom zainteresiranom proizvođaču tako da danas postoje mnoge inačice i modeli kalašnjikova. Jeftina proizvodnja, jednostavno održavanje i kratkotrajna obuka učinilo je od ove puške najpoznatije i najrasprostranjenije pješačko oružje na svijetu. Prema nekim procjenama izrađena je u više od stotinu milijuna primjeraka, a do danas je ostala najmasovnije proizvedena vojnička puška u povijesti.

Ovo je jedino oružje koje se nalazi na državnoj zastavi neke zemlje (Mozambik). Mađarska je jedna od zemalja Varšavskog bloka koja je proizvodila puške sustava kalašnjikov. Prve proizvedene mađarske puške se od izvornih razlikuju samo po obliku pištoljskog rukohvata i oznakama, a kasniji modeli dobivaju prednje pištoljske rukohvate, podkundake od prešana čelična lima, kompenzatore trzaja - skrivače plamena, kraće cijevi i rasklopne kundake tipa „štaka“.

Vrijeme proizvodnje

1963. godina

Proizvođač FEG, Budimpešta, Mađarska
Nabojnik izmjenjivi, dvoredni, zakrivljeni, 30 naboja

12. Jurišna puška NORINCO, TYPE 56 , cal. 7.62x39 mm, br. 35037625

inv. br. 20

dimenzije 87x7x20 cm

Kineska inačica strojne puške AKM 47 s integralnim preklopnim bajunetom.

Vrijeme proizvodnje od 1956. do kraja devedesetih godina XX. stoljeća
Proizvođač Norinco - China North Industries Corporation, Peking, Kina
Nabojnik izmjenjivi, dvoredni, zakrivljeni, 30 naboja

13. **Jurišna puška CRVENA ZASTAVA, AP M70 B1, cal. 7.62x39 mm, br. 197380**

inv. br. 180

dimenzije

91x12x6 cm

Kragujevački zavod „Crvena zastava“ još 1964. godine počeo je izradbom prototipa M-64 kao jugoslavenske kopije kalašnjikova AK-47 u svrhu naoružavanja jedinica JNA s novom suvremenom jurišnom puškom koja bi zamijenila polustrojnu pušku PAP M-59/66. Ova potonja, također u kalibru 7.62x39 mm, u to je doba bila temeljno streljačko naoružanje jedinica JNA. Nova jurišna puška nije imala tvrdo kromiranu unutrašnjost cijevi, zaštitu izvedenu zapečenim lakom, već bruniranjem, ali je imala noćne mehaničke ciljnice kao standardnu opremu. Nakon više od pet godina ispitivanja, nova jurišna puška uvedena je u operativnu upotrebu u JNA u standardnoj izvedbi AP M-70 s drvenim, fiksiranim, kundakom. Oznaka B označava da puška ima tijelo (sanduk) proizveden od prešana čeličnog lima.

Vrijeme proizvodnje

od 1970. do danas

Proizvođač

Zavodi Crvena zastava, Kragujevac, SFRJ

Nabojnik

30 nabojja

Na pušci se nalazi dodatak za izbacivanje ručnih bombi tzv. *pijani ustaša*

Improvizirana je to naprava za izbacivanje obrambenih ručnih bombi na udaljenost veću od sto metara. Riječ je o napravi u obliku čaše sa suženim donjim dijelom unutar kojeg je narezan navoj s pomoću kojeg se naprava montirala na

jurišnu pušku. Unutar „čaše“ je oblikovano ležište ručne bombe s uzdužnim utorom za nalijeganje „žlice“ osigurača bombe, a na dnu „čaše“ polagala se metalna podloška koja služi da vrući barutni plinovi ne razbiju plastično tijelo ručne bombe. Oblik „čaše“ i podloške variraju ovisno o tomu tko ih je proizveo, a proizvođača je bilo mnogo. Razlika ima i glede tehnologije izvedbe i materijala izradbe jer su neke od naprava proizvedene lijevanjem ili tokaranjem i glodanjem iz komada metala. Cijev puške punila se tromblonskim pa i manevarskim nabojem, čija je uporaba skraćivala domet, a u lonac se smještala ručna bomba s omotačem. Zatim se odredio kut elevacija pa se bomba ispaljivala na sličan način kakav se koristi pri opaljenju protupješačke tromblonske mine.

Naziv dodatka „pijani ustaša“ potječe iz jedne često prepričavane zgrade poznate hrvatskim braniteljima. Nakon što je na položaj srpskih paravojnih postrojbi spomenutom napravom ispaljen veći broj ručnih bombi, naša je formacijska radiopostaja uhvatila neprijateljsku poruku kako su se „ustaše drogirali, pa mogu da bace bombu i do dvesto metara“. Smijući se izrečenom, hrvatski su branitelji spomenutu napravu odmah nazvali „pijani ustaša“.

14. Jurišna puška **CRVENA ZASTAVA, AP M70 AB2**, cal. 7,62x39 mm,
br. 506045

inv. br. 182

dimenzije

91x25x6.5 cm

U oznaci modela M70 AB2, **A** označava da puška ima preklopni kundak, **B** označava da je tijelo izrađeno od prešana čeličnog lima, a **2** označava da puška ima tricijske umetke (umjesto fosfora) u noćnim ciljnicima.

Vrijeme proizvodnje

od 1970. do danas

Proizvođač

Zavodi Crvena zastava, Kragujevac, SFRJ

Nabojnik

30 naboja

15. Jurišna puška FM, FALM IV, cal. 7.62x51 mm, br. 1.026752

inv. br. 26

dimenzije

119x8x23 cm

Sredinom 1991. godine u postrojbe Zbora narodne garde pristižu prvi primjerci jurišne puške FM FALM Para III (*Fusil Automatico Liviano Modelo Para III*) i FALM IV (*Fusil Automatico Liviano Modelo IV*), popularno nazvanim *argentinkama*. Riječ je o licencno proizvedenim puškama FN FAL (*Fabrique Nationale Fusil Automatique Léger*) u pogonima argentinske tvornice Fábrica Militar de Armas Portátiles "Domingo Matheu". Kao kvalitetno i pouzdano oružje, puška FALM u naoružanju je više od devedeset zemalja diljem svijeta, a proizvodi se u trinaest zemalja. Jedna od zanimljivosti vezanih za izvorne puške i one proizvedene po dopuštenju jest da većina dijelova s licencnih komada nije zamjenjiva s izvornim dijelovima. FAL i njegove inačice su predstavnici filozofije razvoja oružja klasičnog tipa iz doba prije Drugog svjetskog rata, sa streljivom pune snage, duge cijevi, izrađena glodanjem čeličnih otkivaka. Puška radi na načelu posudbe barutnih plinova, a bravi padom zatvarača u usjek ispred ležišta metka (slično kao na PAP M59). Argentinska puška, kao i izvorni FAL, ima selektor paljbe smješten na stražnjoj, desnoj strani kućišta oružja s pozicijama zakočeno, polustrojna i strojna paljba. Puška se puni spremnikom s devedeset metaka. U OSRH-u se nalaze dvije inačice, s fiksnim, plastičnim usadnikom (FALM IV) i aluminijskim preklopnim usadnikom (FALM Para III). Model IV se brzo mogao transformirati u laku puškostrojnicu tako da se ispred prednjeg rukohvata montiraju metalne nožice, koje su dostavljane posebno. Preciznost i učinkovitost strojne paljbe joj je upitna. Naime, neprekidna paljba jakog metka, kakav je

7.62x51 mm, iz lagane puške diže rafal u zrak već kod drugog metka. FAL prazan teži samo 3.9 kg.

Vrijeme proizvodnje	1990. godina
Proizvođač	FM – Fabrica Militeres, Rosario, Argentina
Nabojnik	20 naboja

KRATKE STROJNICE

16. Kratka strojnica Thompson, SMG M1 A1, cal. .45 ACP (11.43 mm), br. 287880

inv. br. 7/1

dimenzije 81x26x6 cm

Strojnicu Thompson M1 proizvodilo je tijekom Drugog svjetskog rata nekoliko američkih tvrtki. Vojnička inačica strojnice Thompson M1 prošla je dugi razvojni put i sa svakom konstrukcijskom promjenom dobivala novu tipsku oznaku, od Annihilator, preko M 1921, M 1928, M 1928 A1 do M1 A1. Thompson je prvotno prihvaćen za potrebe američke vojske u I. svjetskom ratu. Rat je završio, a naručene kratke strojnice nisu bile isporučene. U razdoblju između dvaju svjetskih ratova Thompson je bilo moguće naručiti poštom na kućnu adresu ili je kupiti u specijaliziranim prodavaonicama koji drže oružje do željezarija. Ovo je jedno od rijetkih oružja koje su prvo koristili kriminalci, a potom pripadnici policije i vojske.

Zbog svoje jednostavnosti, pouzdanosti, učinka metka na cilju, M1 je postao jedno od najpopularnijih pješačkih oružja saveznika u II. svjetskom ratu. Jedini nedostatak Thompsona u odnosu na oružja iste kategorije velika je masa strojnice i naboja .45 ACP, jer 50 komada naboja teži jedan kilogram.

U skladište bivše Jugoslavenske narodne armije M1 dospjela je kao dio američke vojne pomoći bivšoj Jugoslaviji. Neposredno poslije rata bila je dio naoružanja pograničnih postrojbi i posebnih postrojbi Korpusa narodne obrane Jugoslavije.

U skladištu MUP-a pohranjena je prije Domovinskog rata, a tamo je dospjela još šezdesetih godina prošlog stoljeća kad je bivša JNA to oružje prepustila postrojba-

ma Teritorijalne obrane i ondašnjoj miliciji. Hrvatski su je branitelji koristili početkom Domovinskog rata do sredine 1992. godine kad je povlače iz postrojbi zbog ograničenog broja strojnica i streljiva.

Vrijeme proizvodnje	od 1941. do 1944. godine
Proizvođač	Auto-Ordnance Corp., New York, NY, SAD
Nabojnik	izmjenjivi, dvoredni, 20 ili 30 naboj
17. Kratka strojnica PPŠ-41, cal. 7.62x25 mm TT, br. PG310	
<i>inv. br. 12</i>	
dimenzije	85x7x12 cm

Pistolet pulemjet Špagina obrazec 1941. goda ili skraćeno PPŠ 41 sigurno je najučinkovitija strojnica ikad proizvedena. Sovjetski je odgovor na vatrenu moć njemačke vojske. Krasi je jednostavna konstrukcija i velika brzina paljbe (više od 1100 metaka u minuti). Ovo oružje ima tvrdo kromiranu cijev obloženu omotačem od čeličnog lima s uzdužnim prorezima za hlađenje zrakom. Završetak obloge odrezan je ukoso i djeluje kao kompenzator trzaja.

Uz pušku opetušu Mosin-Nagant, kratka je strojnica Špagina bila temeljno pješačko oružje sovjetskih vojnika u II. svjetskom ratu. Pamtit će se kao odlično oružje II. svjetskog rata, a viđena je u gotovo svim sukobima diljem svijeta sve do danas.

Vrijeme proizvodnje	1941. godina
Proizvođač	nepoznat, SSSR
Bubanj	71 naboj
Nabojnik	izmjenjivi, zakrivljen, 32 naboj

18. Kratka strojnica ERMA, MP 40, cal. 9x19 mm Luger, br. 83026

inv. br. 16

dimenzije

85x7x8 cm

Kratke strojnice u njemačkim oružanim snagama između dvaju svjetskih ratova ne razlikuju se od onih u drugim vojskama. Kratke strojnice su tada imale ramene oslonce fiksne konstrukcije izrađene od drveta i s metalnim okovom. Metalni dijelovi su se izrađivali glodanjem iz punog komada čelika, što je proizvodnju činilo skupom i dugotrajnom, a oružje velikim i teškim za nošenje. Od nove kratke strojnice očekivala se jednostavnija proizvodnja i primjena u borbi. MP40 ima korijene u projektu tvrtke Erma Werke, a temeljni modeli su konstrukcije Heinricha Vollmera pod imenom VMP 1930 i EMP. Vollmer je poslije pridružen ekipi koju je vodio Berthold Geipel, koja je doradila "stari" EMP. Izgubio je fiksni, drveni i dobio metalni preklopni rameni oslonac. Donji dio tijela strojnice bakelitni je, a otvor za punjenje sa zakrivljenim spremnikom postavljen je s donje strane. Ovako pojednostavljena i poboljšana konstrukcija pod nazivom MP36 ipak ne postiže uspjeh na natječaju. Stoga doživljava nove preinake koje uključuju novi, ravan spremnik za 32 metka (konstrukcija Hugo Schmeiser), a gubi se selektor paljbe. Tako izmijenjenu prihvatio ju je Ured za oružje kopnene vojske i ušla je u serijsku proizvodnju kao MP38. Ova kratka strojnica radi na načelu slobodnog trzaja (zatvarač i cijev ne brave) i puca iz otvorenog zatvarača. Da bi pojednostavili, ubrzali i pojeftinili proizvodnju tijela i još nekih dijelova koji su izrađivani glodanjem, zamijenjeni su komadima napravljenim od prešana čeličnog lima. Tako je nastala konstrukcija kratke strojnice (na slici) pod imenom MP40. Zbog svoje konstrukcije i načina na koji je proizvedena, MP40 postaje uzor

prema kojemu su nastale mnoge druge kratke strojnice - PPS-43, M3 Greas Gun, Star Z-45, Zastava M56 i Zagi, hrvatska kratka strojnica s početka Domovinskog rata.

Vrijeme proizvodnje	1940. godina
Proizvođač	ERMA – Erfurter Maschinenfabrik, Erfurt, Njemačka
Nabojnik	dvoredni, 32 naboja

19. Kratka strojnica HEANEL, MP 41, cal. 9x19 mm Luger, br. 1550

inv. br. 2156

dimenzije 86x4x8 cm

Tehnički gledano, kratka strojnica MP 41 bila je konstrukcijski korak unazad zbog nedostatka svih sirovina potrebnih vojnoj industriji. Da bi uštedjeli na čeliku, tijelo i kundak kratke strojnice MP 41 izrađeni su od drveta. Uštedjelo se na čeliku, ali je znatno produljeno vrijeme za izradbu. Ova kratka strojnica nije službeno prihvaćena u njemačkim oružanim snagama, ali je kupljena za potrebe vojno-redarstvenih snaga NDH-a.

Vrijeme proizvodnje	1941. godina
Proizvođač	C.G. Haenel, Suhl, Njemačka
Nabojnik	dvoredni, tip MP 38/40, 32 naboja

20. **Kratka strojnica HECKLER & KOCH, MP5SD3, 9x19 mm Luger, br. S07758**

inv. br. 2039/1-2

dimenzije

60x31x6.5 cm

Strojnica MP5 nastala je kao umanjena inačica jurišne puške G3. Smanjenjem kalibra na 9x19 mm Luger bilo je moguće umanjiti i ostale bitne dijelove oružja. Djeluje kao „veća i starija sestra“ po načelu odgođena trzaja sa zatvaračem s dva bočno i okomito postavljena valjičića. Izrađena je tehnikom prešanja čeličnih limova i s velikim, brizganim plastičnim dijelovima, što proizvodnju čini jeftinom, brzom i preciznom. Za razliku od mnogih drugih kratkih strojnica, kod MP5 naboj se opaljuje kad je sigurno zabravljen u ležištu, što uz primjenu slabijeg, pištoljskog kalibara strijelcu daje mogućnost pogotka mete prvim hicem i primjenu integralnog prigušivača, što je i slučaj kod inačice MP5SD3 (SD u oznaci modela predstavlja prigušenu inačicu - njem. *Schdalldämpfer*; hrv. *prigušivač*). Na strojnici se nalazi integralni prigušivač i optički ciljnik.

Oznake YU, grb SFRJ te slova na selektoru paljbe **U** (ukočeno), **R** (rafalno) i **J** (jedinačno) govore da je riječ o oružju koje je nabavila SFRJ za postrojbe specijalne policije republičkog i saveznog SUP-a.

Vrijeme proizvodnje
Proizvođač

1966. godina
Heckler & Koch, Oberndorf am Neckar, Njemačka

Nabojnik

20 i 30 naboja

*Predmet je Muzeju policije poklonio Smiljan Reljić,
pomoćnik ministra unutarnjih poslova od 1992. do 1997. godine.*

21. Kratka strojnica STEN, SMG Mk. III, cal. 9x19 mm Luger, br. A35893*inv. br. 2025*

dimenzije

60x12x4.5 cm

Početakom II. svjetskog rata, a posebno poslije poraza u Francuskoj i evakuacije kod Dunkerquea, u Velikoj Britaniji se osjetio nedostatak svih vrsta oružja. U nabavi kratkih strojnica britanska se vojska oslanjala na uvoz Thompsona iz SAD-a i na zalihe kratkih strojnica Lanchester. U razvitak nove kratke strojnice potkraj 1940. godine uključuju se Reginald Shepherd, Harold Turpin i tvornica Royal SmallArmsFactory iz Enfielda. Početna slova prezimena dvojice konstruktora i tvornice daju ime STEN. Nastalo je oružje neugledna izgleda i upitne pouzdanosti. Tijelo je izrađivano većim dijelom od cijevi izrađene od prešanog lima, zavarena s gornje strane i ramenog drvenog oslonca, limenih profila ili cijevi. Najzahtjevnija je za proizvodnju bila cijev, koja na nekim inačicama ima samo dva polja i zatvarač. Radio je po načelu slobodnog zatvarača, bravio je masom zatvarača i prednabijenošću povratne opruge te pucao iz otvorenog zatvarača. Zastoji su bili česti ponajviše zbog spremnika. Još češća bila su neželjena ispaljivanja. Mnogi su se vojnici samoozljeđivali zbog slabosti mehanizma za ispaljivanje.

STEN se proizvodio pet godina u više od devet inačica i u više od devet tvrtni i nepoznatog broja proizvođača dijelova. Proizvelo se više od četiri i pol milijuna komada. Bez obzira na sve nedostatke, ovo se oružje koristilo na svim ratištima

II. svjetskog rata, mnogi su ga kopirali, pa čak i Nijemci. I danas se može vidjeti u rukama pripadnika različitih pokreta otpora i kriminalaca.

Vrijeme proizvodnje	od 1940. do 1944. godine
Proizvođač	Royal Small Arms, Enfield, Velika Britanija
Nabojnik	32 naboja

22. Kratka strojnica CRVENA ZASTAVA, M 49/57, cal. 7.62x25 mm TT, br. T 14946

inv. br. 11

dimenzije 87x7x12 cm

Ova strojnica je prvi i u cijelosti samostalni pokušaj konstruiranja oružja u poslijeratnoj Jugoslaviji. Uzori u konstruiranju bili su sovjetski PPŠ 41 (slektor paljbe, uvodnik nabojnika, kompenzator) i talijanska Beretta M38 (zatvarač i opruga zatvarača). Iako je prihvat nabojnika gotovo identičan onome na PPŠ 41, nabojnici su različiti pa punjenje M 49 s nabojnicima sovjetske proizvodnje bez njihove dorade nije moguće. M 49 radi po načelu povratnog trzaja sa slobodnim zatvaračem, a kako je hod zatvarača kratak, a zatvarač lagan, brzina paljbe je velika (više od 1100 metaka u minuti). Kako bi se smanjila brzina paljbe, 1957. godine otežan je zatvarač, a tako modificirana inačica je označena kao M 49/57.

Vrijeme proizvodnje	od 1949. do 1957. godine
Proizvođač	Zavodi Crvena zastava, Kragujevac, FNRJ
Nabojnik	30 naboja

**23. Kratka strojnica CRVENA ZASTAVA, M 51, cal. 7.62X25 TT mm,
br. 3930-BB**

inv. br. 2165

dimenzije

58x14x17 cm

Nastavak evolucije kratke strojnice M 49 inačica je M 51. Izrađena je u malom broju komada s puno pažnje poklonjenoj završnoj obradi (luksuzna izvedba), izmijenjen izgled drvenog dijela tijela kratke strojnice, dobiva pištoljski ruko-hvat, kundak je preklopni, uklonjena je obloga cijevi. S obzirom na mali broj proizvedenih komada vjerojatno je riječ o prototipskom komadu međumodela, čiji krajnji razvojni put završava s kratkom strojnicom M 56.

Vrijeme proizvodnje

1951. godina

Proizvođač

Crvena zastava, Kragujevac, FNRJ

Nabojnik

30 naboja

**24. Kratka strojnica CRVENA ZASTAVA, M 56, cal. 7,62x25 mm TT,
br. 32480C**

inv. br. 183

dimenzije

77x25x7 cm

Krajem četrdesetih godina XX. stoljeća JNA kreće u samostalno konstruiranje kratkih strojnica te preko modela M49, M49/57 i M51 završava evolucija kratkih strojnica s modelom M56. Ova kratka strojnica ima duboke korijene u obitelji njemačkih kratkih strojnica MP38 i MP40, što je vidljivo iz izgleda, mehanizma za opaljivanje i mnogih drugih manjih konstrukcijskih rješenja. Kad je 1964. godine uvedena jurišna puška tipa kalašnjikov, strojnica je postupno povlačena iz jedinica JNA i kasnije predana odredima Teritorijalne obrane i Saveznom sekretarijatu za unutrašnje poslove. Ovo je jedna od rijetkih kratkih strojnica koja u svojem kompletu ima nož (bajunet).

Vrijeme proizvodnje

od 1957. do 1970. godine

Proizvođač

Zavodi Crvena zastava, Kragujevac, FNRJ

Nabojnik

32 naboja

PUŠKOSTROJNICE

25. **Puškostrojnica ZBROJOVKA BRNO - VTZ, M 37, cal. 8x57mm, br. B 528**
inv. br. 9
 dimenzije 113x38x60 cm

U pješачkom naoružanju vojske bivše Kraljevine Jugoslavije vladalo je veliko šarenilo. U želji za standardizacijom sredinom dvadesetih godina dvadesetog stoljeća uvedeni su samokresi FN 10/22, puške (sustava Mauser) M24 i lake puškostrojnice ZB Vz26. Odabir je bio pun pogodak jer se oružje zadržalo u naoružanju poslije II. svjetskog rata, kako u SFRJ tako i u naoružanju drugih država. Vz26 nastaje kao odgovor tvrtke Zbrojovka Praga na natječaj češke vojske za novom lakom puškostrojnicom. Rezultat je rada braće Holek i dvojice Poljaka s češkom putovnicom, Mareka i Podrabskyja. Laka puškostrojnica ZB M37 (Zbrojovka Brno Model 37) zapravo je puškostrojnica ZB Vz30, poboljšani model puškostrojnice ZB Vz26, proizvedena po licenci u pogonima Vojnotehničkog zavoda u Kragujevcu. ZB M37 radi na načelu povrata barutnih plinova, puca iz otvorenog zatvarača, a bravi osciliranjem zatvarača. Za razliku od pušaka FN FAL i SKS (u zemljama bivše SFRJ poznatije kao PAP M59/66), zatvarač ne pada u ispust u tijelu puške, već ga izbočina na stražnjem dijelu

nosača zatvarača izdiže u ležište unutar gornjeg dijela tijela puškostrojnice. Ručica za zapinjanje zatvarača nalazi se s desne strane i ima mogućnost preklopanja naprijed. Cijev je iznad plinskog cilindra i može se brzo zamijeniti tako da se podigne poluga utvrđivača cijevi (koja se nalazi s prednje lijeve strane tijela oružja) i cijev izvuče iz ležišta. Kalibar je 8x57 mm (7.92 mm Mauser), u to vrijeme vrlo popularan u Europi. Puškostrojnica se puni s gornje strane, kutijastim nabojnikom zapremnine 20 metaka. Zbog položaja nabojnika ciljnici se nalaze lijevo od uzdužne osi oružja i daju se podešavati po visini (dometu) zakretanjem cilindričnog nosača stražnjeg ciljnika. Da bi oružje bilo stabilno tijekom pucanja, na prednjoj polovici plinskog cilindra montiran je laki dvonožac s mogućnošću ugađanja visine. Tijekom II. svjetskog rata izvorna Vz26, njezine inačice i kopije rabljene su na svim svjetskim bojištima, a poslije II. svjetskog rata nema većeg sukoba gdje nije viđena. U početku Domovinskog rata rabili su je pripadnici ZNG-a i MUP-a.

Vrijeme proizvodnje	od 1937. do 1941. godine
Proizvođač	Vojno-tehnički zavod, Kragujevac, Kraljevina Jugoslavija
Nabojnik	dvoredni, 20 naboja

26. Puškostrojnica BREN Mk-2, cal. .303 SAA / 7.7x56R mm, br. 11T3842*inv. br. 8*

dimenzije

118x32x42 cm

Već letimičan pogled na laku puškostrojnicu BREN, onoga koji je jednom vidio češku puškostrojnicu ZB Vz26, jasno je kako između njih postoji poveznica. BREN je zapravo puškostrojnica ZGB 34, koja je ništa drugo do preinačeni Vz26. Godine 1930. britanska je vojska raspisala natječaj za laku puškostrojnicu i jedan od natjecatelja bila je Češkoslovenska Zbrojovka iz Brna s modelom ZGB 30. Tijekom testiranja, koja su završena 1934. godine, puškostrojnica je doživjela neke promjene, a svaki je međumodel dobio i svoj naziv. Tako razvoj možemo pratiti preko ZGB 32, ZGB 33 i zaključno s ZGB 34 za čiju su proizvodnju Britanci kupili dopuštenje. Preinaka Vz26 u ZGB 34 uključuje izmjenu kalibra s 8x57 mm (7.92 mm Mauser) na 7.7x56R mm (.303 British) i nabojnik zapremine 30 naboja. Nadalje, skraćen je plinski cilindar i klip, izmijenjen prihvrat i rastavljanje sklopa za opaljivanje, stražnji ciljnik je pomaknut unatrag, a preračun konstrukcijske dokumentacije i izrada dijelova prikazani su u inčnom mjernom sustavu. Britanci su novoj puškostrojnici dali ime BREN prema mjestu gdje je konstruirana (Brno) i mjestu proizvodnje (Enfield). Od 1937. godine i početka serijske proizvodnje BREN je raobljen, uz mnoge konstrukcijske promjene, u svim ratnim sukobima u kojima su sudjelovale britanske oružane

ORUŽJE IZ ZBIRKE MUZEJA POLICIJE

---

snage. Uključena je i intervencija u Iraku 1991. godine u kalibru 7.62x51 mm NATO kad su iz pričuve podijeljeni postrojbama na terenu. Naime, vojnici nisu bili zadovoljni pouzdanošću standardnog naoružanja, a tražili su oružje koje sa sigurnošću radi i u pustinji. BREN su pripadnici ZNG-a i MUP-a rijetko rabili (samo početkom Domovinskog rata) zbog male zalihe nabojja 7.7x56R mm. Inačica ove puškostrojnice našla se u posjedu Policijske uprave dubrovačko-neretvanske i rabljena je u obrani Osojnika.

Vrijeme proizvodnje od 1937. do 1945. godine
Proizvođači Enfield, Vel. Britanija; INGUS, Kanada; Indija, Australija
Nabojnik 30 nabojja

27. Puškostrojnica DP-28, cal. 7.62x54R mm, br. AL 355

inv. br. 10

dimenzije

124x42x46 cm

Puškostrojnica je s najmanje pokretnih dijelova, jednostavna je za rastavljanje i održavanje, pouzdana u borbi i grube izradbe. DP-28 pravi je predstavnik ruske škole puškarstva. Proizvedena u mnogo inačica za uporabu u svim rodovima sovjetske vojske, od pješačke, tenkovske do zrakoplovne. Prepoznatljiva je po svome tanjurastom nabojniku, jednorednom ili dvorednom, što zavisi od inačice. Za razliku od puškostrojnica sustava Maxima i Gorjunova u sovjetskoj vojsci, koje su zahtijevale dva do tri vojnika koji su ih vukli na postoljima Sokolov, slične topovskima, za lake i mobilne puškostrojnice Dagtjarjova bio je potreban samo jedan vojnik, tako da su DP-i čistili put sovjetskom pješaštvu na njegovom pohodu sve do Berlina.

Vrijeme proizvodnje od 1928. do 1944. godine
Proizvođač Tulski arsenal, SSSR
Nabojnik tanjurasti, 47 nabojja

**28. Puškostrojica CRVENA ZASTAVA, PM M 53, cal. 8x57 mm,
br. M 41115**

inv. br. 13

dimenzije

115x50x33 cm

Puškostrojica M 53 je kopija njemačke puškostrojice MG 42. Naime bivša je država na račun ratne odštete dobila i tehničku dokumentaciju za proizvodnju MG 42. Riječ je o oružju gotovo u cijelosti izrađenom od prešana čeličnog lima (osim cijevi, zatvarača, skrivača plamena i elemenata pojačivača trzaja). Puni se redenikom s lijeve kroz uvodnik s lijeve strane oružja. Djeluje s laganog dvonošca, a može se koristiti u stacionarnoj ulozi na četveronožnom postolju, kopiji njemačkog Lafette 42. Riječ je o idealnoj puškostrojnici s obzirom na veliku brzinu paljbe kombiniranu s mogućnošću brze izmjene cijevi oružja teškog tek trinaest kilograma.

Vrijeme proizvodnje

1953. godina

Proizvođač

Zavodi Crvena zastava, Kragujevac, FNRJ

Redenik

spojivi od 50 članaka (50/100/150/200 itd. naboja)

29. Puškostrojnica MG 34, cal. 8x57 mm, br. 5378 a

inv. br. 14

dimenzije

120x50x35 cm

Njemačka vojska početkom tridesetih godina XX. stoljeća počinje provedbu *Blitzkriega*, koji je iz temelja izmijenio način ratovanja. Iz stacionarnog, rovovskog rata nastaje ratovanje kojem su temelji paljba i manevar. Za takav način potrebno je bilo uvesti nova oružja koja ispunjavaju uvjete za brzim postavljanjem iz hodnog u paljbeni položaj i obrnuto, oružja manjih dimenzija i veće paljbene moći te smanjen broj poslužitelja. Rješenje je pronađeno u MG 34 (*Maschinengewehr 34*). MG 34 nastaje na bazi puškostrojnice Solothurn 1930, koju je razvila ekipa stručnjaka iz tvrtke Rheinmetall, a prvi serijski komadi dostavljeni su postrojbama sredinom 1935. godine. Nova puškostrojnica, za razliku od prethodne, uz uporabu s tronožnog postolja može pucati i sa svog lakog, dvonožnog, odvojivog oslonca. Ima zračno hlađenje cijevi, koju se zbog pregrijavanja lako i brzo može zamijeniti. MG 34 je težak samo 12,1 kg, brzina paljbe je od 800 do 900 metaka u minuti i treba poslugu od samo dva vojnika. Puškostrojnica radi na načelu kratkog trzaja cijevi, gdje trzaj ubrzava skrivač plamena koji ima i ulogu pojačivača trzaje te bravi rotacijom zatvarača. Konstruktori su predvidjeli da oružje ima i selektor paljbe, koji se nalazi u obliku otonca za dva prsta gdje pritiskom na „gornji“ otonac MG 34 puca pojedinačnom, a pritiskom na

„donji“ otponac puca strojno. Uz četiri inačice za pješništvo postojale su i inačice za uporabu na oklopnim vozilima i zrakoplovima (teška cijev, električno opaljivanje, brzina 1200-1700 metaka/min). Zbog visoke kvalitete materijala i finoće obrade, MG 34 je bila preskupa i za izradu, spora i zahtjevna. Ubrzo je zamijenjena s MG 42. Poslije 1945. godine rabljena je u mnogim ratovima pa tako i u Domovinskom ratu i to na svim bojištima. Poznata je i pod nazivom „Šarac“.

Vrijeme proizvodnje	od 1934. do 1942. godine
Proizvođač	MauserWerke, Oberndorf a Neckar, Njemačka
Redenik	50 naboja u redeniku ili 250 naboja u kutiji

30. Puškostrojnica NORINCO PK Type 80, cal. 7.62 x54R mm, br. 903182

inv. br. 179

dimenzije 117x34x31,5 cm

Poslije II. svjetskog rata mnoge zemlje razvijaju univerzalnu puškostrojnica koja se može koristiti kao teško oružje na postolju i kao laka puškostrojnica. Kalašnjikov je krajem pedesetih godina prošlog stoljeća konstruirao kvalitetnu puškostrojnica PK tešku svega devet kilograma. Serijska proizvodnja počinje 1961. godine. Radi na istom principu kao i raniji uradak Mihajla Kalašnjikova – AK-47, a i pouzdanost je ista. Puni se redenikom i posjeduje mogućnost brze izmjene cijevi. Prema uzoru na sovjetski uzor i Kina je počela proizvoditi svoju puškostrojnica M 80. Razlike se vide tek u materijalu i obliku rukohvata i kunda-ka.

Vrijeme proizvodnje	1980. godina
Proizvođač	Norinco - China North Industries Corporation,
Peking, Kina Redenik	spojivi, po 50 članaka

RUČNI BACAČ GRANATA

31. Ručni bacač granata RPG-7V, cal. 40 mm, br. AD 28306

inv. br. 28

dimenzije

95x12x22 cm

Sovjetski Savez podupirao je mnoge države i revolucionarne pokrete diljem svijeta. Uz jurišnu pušku AK-47 i zrakoplove MiG-21 najbolji izvozni proizvod je ručni raketni bacač RPG-7 (ručnoj protivotankoviji granatomjet). Kao i svi laki protuoklopni sustavi koje odlikuje velika mobilnost i jednostavnost uporabe, tako i RPG-7 vuče korijene iz njemačkog Panzerfausta. Oružje čini ojačana čelična cijev promjera 40 mm koja završava lijevkom te termičkom zaštitom za strijelca, izvedeno kao ojačanje od umjetne mase na stražnjoj polovini oružja; dok se na prednjoj polovini bacača nalaze prednji i stražnji rukohvat s obaračem. Cilja se s pomoću primarnog, tangentsnog ciljnika, a na oružju se nalazi i prihvat za optički (PGO-7) ili noćni ciljnik. Načelo rada je kao i sve ostalo na RPG-7 jednostavno, pritiskom na okidač udarač (koji je postavljen i izgleda kao udarač na pištoljima)

lupa u vertikalno postavljenu udarnu iglu koja aktivira inicijalnu kapslu startnog motora, čije izgaranje izbacuje projektil iz cijevi, a nakon prijeđenih 10 metara pali se putni motor koji podiže brzinu projektila na 295 m/sec i daje maksimalni domet od 1100 metara (samolikvidator se aktivira na 920 metara). Iz bacača se uz protuoklopni projektil može ispaljivati i rasprskavajući projektil OG-7. Zbog svoje jednostavnosti za izradu i uporabu, RPG-7 se licencno proizvodi u šest zemalja, a rabi u više od 40 zemalja. Sufiks V u nazivu označava inačicu koja može ispaljivati projektil povećanog dometa.

Vrijeme proizvodnje	1950.–1970. godine
Proizvođač	Arsenal, Bugarska

Oružje proizvedeno u Hrvatskoj tijekom Domovinskog rata

Hrvatski narod suočen s neposrednom ratnom pogibelji i razoružan morao je započeti domaću proizvodnju oružja. Svi su pogoni, koji su se bavili preradbom kovina, a osobito ako su bili u relativnoj blizini bojišnice, nastojali proizvesti neko oružje, pa makar u malim serijama. Neke od tih radionica djelovale su uz potporu MORH-a, ali većina njih djelovala je neovisno. U takvim je radionicama nastao veliki broj strojnica, pušaka i drugog oružja.

Prvo oružje, koje su hrvatski majstori počeli proizvoditi u znatnijim količinama, bile su strojnice. Za potrebe bojišnice funkcionalno su preinačena i sportska oružja.

Nedostatna količina oružja na prvoj crti obrane potaknula je mnoge pojedince i tvrtke da pristupe proizvodnji oružja za hrvatsku policiju. Tako su nastali prvi robusni oklopnjaci, prva minsko-eksplozivna sredstva, ali i prvo automatsko oružje hrvatske proizvodnje. Iako su neki primjerci oružja proizvedeni u samo nekoliko primjeraka i nisu prošli potrebnu proceduru ispitivanja prije uporabe, značili su veliku psihološku potporu braniteljima jer su pridonosili spoznaji da smo sami sposobni proizvesti oružje za vlastitu obranu.

Sredinom devedesetih godina prošlog stoljeća već smo bili sposobni sami proizvesti visokokvalitetno oružje od kojih se neko i danas koristi u postrojbama hrvatske policije i vojske.

1. Strojnica AGRAM 2000, cal. 9x19 mm Luger, br. 150-50*inv. br. 193*

dimenzije

47.5x23x5 cm

Prototip strojnice AGRAM 2000 proizveden je još 1990. godine. Dio još nedorađenih inačica ove strojnice brzo se našao u rukama hrvatskih branitelja. U početku strojnica je često zatajivala zbog loše riješenog donositelja metaka. Preinakom oblika i dužine spremnika i nekim drugim preinakama poboljšana joj je kakvoća. Strojnica nije usvojena za službenu uporabu.

Vrijeme proizvodnje

od 1990. do 1993. godine

Proizvođač

Ivan Vugrek, Golubovec

Kapacitet nabojnika

20 ili 32 naboja

2. Strojnica PLETER, cal. 9x19 mm Luger, br. 00056

inv. br. 188

dimenzije

71x23.5x5 cm

Strojnica je napravljena prema francuskom uzoru. Malih je dimenzija i namijenjena je za borbu iz blizine te za uporabu u postrojbama specijalne namjene. Kundak se izvlači jednostavnim povlačenjem prema natrag.

Vrijeme proizvodnje

1991. godina

Proizvođač

„Oroplet“, Pleternica

Kapacitet nabojnika

32 naboja

3. Strojnica ZAGI, cal. 9x19 mm Luger, br. 1133*inv. br. 187*

dimenzije

57x27x6.5 cm

Prototip strojnice Zagi napravljen je u pogonu jedne tvrtke na zagrebačkoj Martinovki. Na strojnici je čitav niz dvojbenih rješenja koja otežavaju učinkovito gađanje i lako mogu dovesti do incidentnog ispaljivanja. Unatoč navedenim dvojbenim rješenjima, strojnica je precizna. Uredno održavano i mehanički ispravno oružje radi bez zastoja.

Vrijeme proizvodnje

1991. godina

Proizvođač

„Likaweld“, Zagreb

Kapacitet nabojnika

32 naboja

4. Strojnica ŠOKAC, cal. 9x19 mm Luger, br. 1730

inv. br. 189

dimenzije

88x29x7 cm

Strojnica Šokac dugo se razvijala u slavonskobrodskim pogonima tvornice Đuro Đaković. Riječ je o relativno dobro serijski proizvedenom oružju. Prvi rafali iz te strojnice ispaljeni su 15. kolovoza 1991. godine. Kako se u to vrijeme osjećao nedostatak oružja, pojava strojnice nastale kao hrvatski proizvod, među braniteljima je dočekana s oduševljenjem. Stručnjaci iz Đakovića usvajali su primjedbe s terena, usavršavajući oružje iz dana u dan.

Najveći problem, odnosno najveći uzrok zastoja, bio je jednoredni okvir kopiran s njemačke kratke strojnice iz II. svjetskog rata MP 40. Kako bi bio spretniji u rukovanju, okvir je skraćen čime je smanjen kapacitet na samo 25 metaka. Brzina gađanja bila je 1024 metaka/min pa je strojnica mogla ispucati pun okvir za manje od dvije sekunde, što je i najuvježbanijem strijelcu prebrza kadenca za učinkovitu kontrolu oružja. Problem je djelomice popravio selektor paljbe koji je omogućavao odabir rafalne ili pojedinačne paljbe, ali je kočnica bila slaba i na neodgovarajući način riješena. Materijal za izradu cijevi nabavljan je u inozemstvu kod jednog od najkvalitetnijih proizvođača cijevi, pa je preciznost strojnice bila izuzetna. Proizvedeno je 6830 komada ove strojnice.

Vrijeme proizvodnje

1991. godina

Proizvođač

Đuro Đaković-Alatnica, Slavonski Brod

Kapacitet nabojnika

25 naboja

5. Strojnica Šokac (u poklon-kovčegu), cal. 9 mm Luger, br. 4509

inv. br. 1678

dimenzije

81x17.5x7 cm

Na strojnici je ugravirano ime *Ivo Krištić-Rox*. Početkom Domovinskog rata, gospodin Krištić, bio je na usluzi svima koji su se bavili vojnom proizvodnjom za potrebe obrane Hrvatske. U znak zahvalnosti Đuro Đaković-Alatnica je njemu i njemu sličnima poklonila po jedan primjerak ovog oružja. U kovčegu su uz strojnicu četiri nabojnika, pribor za čišćenje, remen za nošenje i prigušivač.

Vrijeme proizvodnje

1991. godina

Proizvođač

Đuro Đaković-Alatnica, Slavonski Brod

Kapacitet nabojnika

25 naboja

6. Strojnica JELEN, cal. 7.62x25 mm TT, br. BB

inv. br. 600/1

dimenzije

46x18x14 cm

Proizvedena u puškarskoj radionici „Jelen“ u Turopolju kao inačica ruske strojnice PPŠ 41 (Špagin) iz II. svjetskog rata. Zbog svojeg robusnog izgleda i masivnog kundaka oružje je u početku bilo nezgrapno i teško. Kasnijim preinakama i dodatkom pištoljskog rukohvata dobio se svrsishodan primjerak vatrenog oružja.

Strojnica je prvi put prikazana na smotri Specijalne policije PU Sisak 18. siječnja 1992. godine. Dvadesetak proizvedenih primjeraka podijeljeno je protudivzantskom vodu (PU sisačko-moslavačka).

Vrijeme proizvodnje

1991. godina

Proizvođač

radionica „Jelen“, Turopolje

Kapacitet nabojnika

10, 32 i 70 naboja

7. Strojnica CROGAR, cal. 7.62x25 mm TT, br. 129

inv. br. 194

dimenzije

82x24x5 cm

Strojnica je proizvedena u maloj seriji i bila je veoma popularna među braniteljima. Pripada kategoriji prosječnog automatskog oružja, a od ostalog se oružja ovoga tipa izdvaja time što je, osim u kalibru 9 mm Luger, izrađena i za naboj 7.62x25 mm.

Vrijeme proizvodnje

1991. godina

Proizvođač

„S.K.M.“, Garešnica

Kapacitet nabojnika

32 nabojja

8. Strojnica VILA VELEBITA, cal. 9x19 mm Luger, br. 001

inv. br. 195

dimenzije

64x34x6 cm (sklopljeni kundak)

Strojnica, mladog dvdesettrogodišnjeg majstora, Juraja Đelalije, izrađena je u kalibru 7.62x25 mm i 9x19 mm Luger pod nazivom „*Vila Velebita*“. Oružje je uporabljeno na drniškoj i livanjskoj bojišnici. Proizvedeno je u malim količinama. Jedan njezin primjerak bez broja poklonjen je hrvatskom predsjedniku Franji Tuđmanu, a primjerak broj 001 pohranjen je u zbirci Muzeja policije.

Vrijeme proizvodnje

1991. godina

Proizvođač

Brodogradilište „Mosor“, Trogir

Kapacitet nabojnika

32 naboja

9. Strojnica ALKA, M-93, cal. 9x19 mm Luger, b.b.*inv. br. 186*

dimenzije

63x28x4 cm

Ozaljska tvrtka IMP je, osim što je proizvodila pištolj PHP, u proizvodnom programu imala jurišne puške i strojnice. Jedna od tih strojnice je ALKA, a uzori za njezinu konstrukciju su strojnice UZI i MAC 9. Zbog laganog zatvarača i njegovog „*kratkog hoda*“, strojnica ima brzinu paljbe višu od 1200 metaka u minuti. Nije se izrađivala u većoj seriji.

Vrijeme proizvodnje	1993. godina
Proizvođač	IMP, Ozalj
Kapacitet nabojnika	32 naboja

10. Puška kemijska PUH 38, cal. 38 mm, br. 0268-95

inv. br. 184

dimenzije

84x17x6 cm

Napravljena je prema predlošku engleske kemijske puške Schermuly s modifikacijama. Rad na pušci počeo je u ljeto 1993. godine, a završio je nakon izrade nekoliko inačica u ljeto 1994. godine kad je odlučeno da se prijeđe na izradu oružja s lijevanim dijelovima. Puška je izrađena od suvremenih materijala koji pušci daju malu masu. Ležište metka i kućište izrađeni su od čvrstih aluminijskih legura. Cijev je izrađena od vlaknima ojačanog plastičnog materijala. Puška ima zglobno-preklopni žičani kundak. Primjenjuje se kao višenamjensko oružje za pojedinačno ispaljivanje svih standardnih naboja kalibra 37/38 mm. Puška je namijenjena potrebama posebnih policijskih postrojbi.

U nazivu se krije skraćena sastavljena od riječi: PU(ška) H(ajnić Branko, konstruktor).

Vrijeme proizvodnje

1994. godina

Proizvođač

Agencija za komercijalnu djelatnost, Zagreb

11. Strojnica ERO, cal. 9x19 mm Luger, br. 176329*inv. br. 185*

dimenzije

84x17x6 cm

Strojnica ERO nije doslovna kopija izraelske strojnice Uzi. Izrađena od kvalitetnijih materijala, a na ranijim primjercima je cijev deblja nego na izvorniku, a poklopac kućišta neznatno je širi. Inače tehnologija izrade istovjetna je onoj kod izvornika. Kopija je toliko uspjela da se tvrdilo da je čak bolja od izvornika. Strojnica je plod vrhunskog ekipnog rada hrvatskih stručnjaka i inovatora koji su kani-li izraditi pouzdanu strojnicu za prije svega pripadnike postrojbi posebne namjene, ali i drugima kojima borbeno mjesto traži oružje malih izmjera (tenkisti, piloti helikoptera i slični). Pogodna je za blisku borbu. Postoji i manja inačica zvana "Mini-Ero".

Zatvarač većim dijelom obuhvaća cijev. Cijev je smještena u kućištu, čime se smanjuje ukupna duljina oružja. Ručica zatvarača smještena je na gornjoj strani kućišta. Regulator paljbe nalazi se na vrhu rukohvata. Na oružje se može postaviti prigušivač ili laserski ciljnički uređaj. Kratka strojnica "ERO" može ugoditi stražnji ciljnik na 100 i 200 metara, a režim vatre može joj biti pojedinačno i rafalno. Sadrži i dvije vrste kočnica, klasičnu (na regulatoru paljbe) i automatsku na pištoljskom rukohvatu (koja se aktivira stiskom ruke strijelca).

Vrijeme proizvodnje

od 1992. do 1996. godine

Proizvođač

Arma Grupa, Zagreb, Hrvatska

Kapacitet nabojnika

32 naboja

12. Teška snajperska puška MANDA, cal. 12.7 x 99 mm, br. 069

inv. br. 176

dimenzije

160x19x10 cm

Jednostavno i pouzdano oružje velikog kalibra namijenjeno uništenju ili oštećenju vrijednih materijalnih ili skupnih ciljeva na udaljenostima do 800 metara, djelovanju po lako oklopljenim vozilima ili po neprijateljskim snagama iza zidanih, zemljanih ili drvenih zaklona na udaljenostima do 800 metara, uništenju neeksplozivnih minsko-eksplozivnih sredstava sa sigurne udaljenosti, snajperskom i protusnajperskom djelovanju po pojedinačnim ciljevima na udaljenostima do 600 metara. S optičkim ciljnikom (Leopold) veoma je učinkovito oružje s djelovanjem do tisuću metara.

Jedna od glavnih odlika zrna ispaljenih iz ove snajperske puške je njegova izlučna energija koju, zahvaljujući velikoj težini (45.9 gr), zadržava i na većim udaljenostima. Koristi li se i probojno-zapaljivo zrno, moguće je na svim udaljenostima izazvati požare lakozapaljivih tvari.

Pušku su konstruirali Damir Sudar i Petar Vučetić, a proizvedena je u Odjelu za naoružanje, specijalnu opremu i tehničku zaštitu MUP-a RH. Nakon obuke snajperista 1994. godine, puška je ušla u naoružanje specijalnih jedinica MUP-a.

Vrijeme proizvodnje

1993. godina

Proizvođač

MUP RH, Zagreb

13. Snajperska puška SCAM, MACS M2-A, cal. 12.7x99 mm, br. 0193037*inv. br. 177*

dimenzije

145x27x33.5 cm

Taktička snajperska puška MACS M2A je jednometka s obrtnočepnim zatvaračem sustava Weatherby s devet bradavica (po tri bradavice u tri reda) namijenjena za uništavanje lako oklopljenih cijevi na udaljenostima do 1200 metara. Zbog trokomornog kompenzatora trzaja puška je izuzetno ugodna za pucanje, a trzaj je u razini pušaka kalibra 7.9 mm. Optički ciljnik je Kahles ZF 10x42 (serijski ugrađivan). Ova puška je bila standardni taktički snajper u hrvatskim oružanim snagama.

Vrijeme proizvodnje

od 1993. do 1995. godine

Proizvođač

SCAM, Rijeka

14. Snajperska puška s integralnim prigušivačem, MACS, cal. 8x57 mm, br. 198

inv. br. 2282

dimenzije

128x7.5x24 cm

Snajperska je puška s ugrađenim prigušivačem. Prigušivač se sastoji od obloge izrađene od aluminijske legure smještene oko perforirane cijevi i pregrada. Puška je sklopljena od više različitih tipova pušaka. Cijev i sanduk su od puške M-48 (kalibra 7.9 mm), nožice su od snajpera SSG, a rukohvat od puške FAL. Usadnik i kundak su vlastite konstrukcije. Optički ciljnik jačine 6x40 je japanske proizvodnje i zaštićen je gumom. Zaštitna guma se nalazi i na kundaku. Remen je od platna zelene boje. Na pušci se nalazi pozlaćena pločica na kojoj je ugravirano: „Načelniku M. Laušiću od 71. bojne V.P. Rijeka 8.92“.

Vrijeme proizvodnje

1991. godina

Proizvođač

Scam-marine, Viškovo, Hrvatska

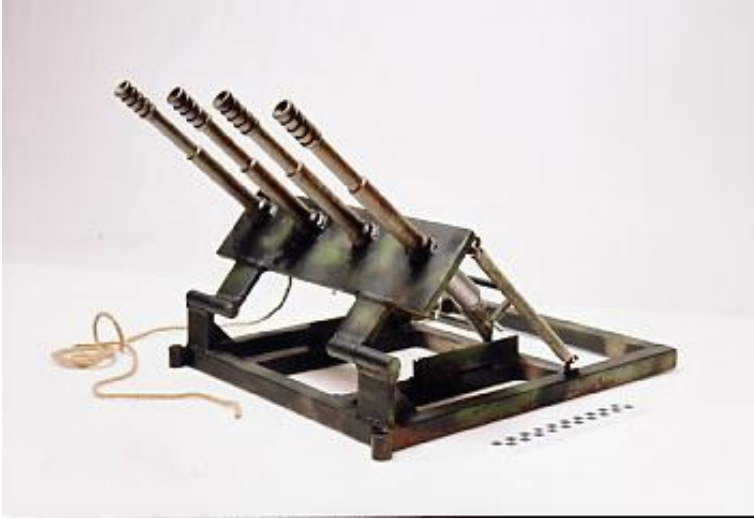
Pušku je Muzeju policije poklonio general-pukovnik u mir. Mate Laušić.

15. Bacač tromblonskih mina

inv. br. 27

dimenzije

55.5 x 40 x 30 cm

Na početku Domovinskog rata nedostajalo je oružja za potporu topništva i bacača granata. Najrazornije oružje hrvatskih branitelja do srpnja 1991. godine bile su ručne i tromblonske mine. Domet tromblonskih mina i dvostruka namjena (uporabom trenutačnih i kumulativnih mina) upućivali su na moguću uporabu tromblona u ulozi topništva koje će zapriječiti prolaz neprijateljskom pješastvu ili oklopništvu.

Sama zamisao je jednostavna, cijev u kojoj je tokareno ležište za manevarski metal, s vanjske je strane obrađeno u formi tromblonskog nastavka. Takav nastavak je učvršćen navojima na mehanizam za opaljivanje montiranim na cijev „O“ profila i čini jednu „lansirnu cijev“. Četiri „lansirne cijevi“ učvršćene su na metalni okvir, ali ne fiksno, već se s pomoću prednjeg oslonca cijevi u kojem se nalazi navojni mehanizam, može ugađati elevacija, a time i domet za svaku cijev posebno. Napravljeno je više inačica bacača tromblona (tri, četiri i više cijevi) i svi rade prema istom načelu, ali materijal izrade, način obrade, dimenzije i neke druge razlike ukazuju na to kako se ovo oružje izrađivalo u nekoliko radionica.

Vrijeme proizvodnje	1991. godina
Proizvođač	nepoznat
Masa	13,5 kg
Domet	do 400 m

16. Bacač ručnih bombi „Krešimir“, kal. 56 mm

inv. br. 1009

dimenzije

90x13x25 cm

Improvizirano borbeno sredstvo pomoću kojega je trebalo doseći domašaj veći nego kod izbačaja bombe rukom do minimalnog domašaja djelovanja minobacačkim granatama. Rađeno je ručno, po uzoru na oružje te vrste vojno-industrijske proizvodnje. Ušlo je u serijsku proizvodnju i raspodijeljeno je po postrojbama HV-a, ali zbog kasnije pokazanih nedostataka povučeno je iz uporabe. Nabojnik je predviđen za izbacivanje pet ručnih bombi.

Princip rada se sastoji u izbacivanju vježbovnog tromblonskog streljiva kal 7,62x39 mm koje potiskuje plastičnu defanzivnu bombu M56.

Prema riječima inž. Marka Vukovića iz HS Produkta, najuspješniji u rukovanju tim bacačem bili su branitelji kod Tenje i oni kod Siska.

Vrijeme proizvodnje

1991.–1992. godine

Proizvođač

HS Produkt, Karlovac

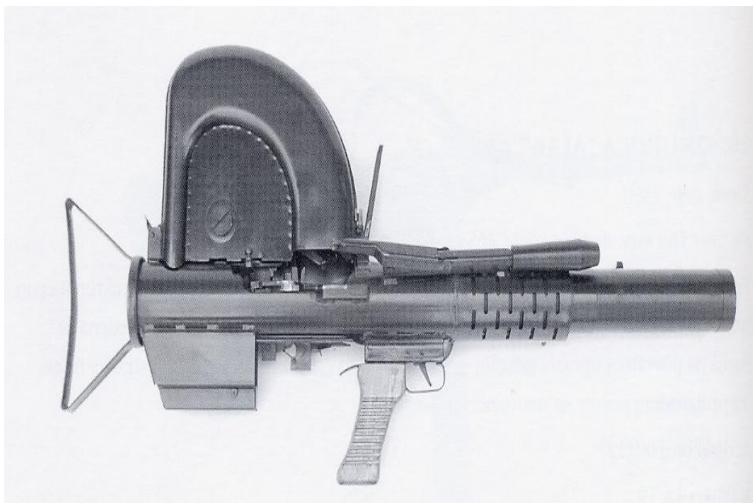
Masa

9 kg

Domet

do 500 m

*Fotografija kompletnog bacača s nabojnikom
iz zbirke Gradskog muzeja u Sisku*

Literatura

1. Arhiva Muzeja policije.
2. Bogdanović Branko: Dva veka policije u Srbiji, MUP Republike Srbije, Beograd, 2002.
3. Gun Trader's Guide, Stoger Publishing Company, Wayne, New Jersey, izdanje 22.
4. Gun Trader's Guide, Skyhorse Publishing, Eight Avenue, New York, izdanje 32.
5. Hrvatski vojnik, br. 123/2007, Kratke strojnice Domovinskog rata.
6. Hrvatski vojnik, br. 343/2011, Pištolj XDM – najnovija perjanica hrvatske industrije lakog naoružanja.
7. Hrvatski vojnik, br. 368/2011, Sumrak legende?
8. Ivanda S., Trkulja D., Veić P.: Priručnik za osposobljavanje vlasnika i korisnika vatrenog oružja, Obrazovni centar unutarnjih poslova, MUP RH, Zagreb, 1993.
9. Miller David: 20th Century Guns, Salamander Books Limited, London 2001-2002.
10. Oružje 2 – Kako se naoružavala Hrvatska, Gradski muzej Sisak, 2001.
11. Stolnik Damir: Vatreno oružje u privatnoj zaštiti, Pučko otvoreno učilište Zagreb: Zagreb, 2006.
12. Vasić Miloš, Žuk Borisović Aleksandar: Svi pištolji i revolveri sveta, III. izmenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd, 1990.
13. Žilić Davor: Pješačko naoružanje u Domovinskom ratu, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Zagreb, 2001.

Internet:

14. www.wikipedia.org/wiki/strojnica_ERO (5. 6. 2012.)
15. www.world.guns.ru/handguns/hg/hr/php-e.html (12. 6. 2012.)

